

Emmi Ekegren ja Julia Kuga

”Turvallinen paikka lapselleni, kun olen töissä”

Päiväkotiasiakkuus yksinhuoltajaäitien elämänhallinnan tukena
Casa de los Angelesin päiväkodissa, Meksikossa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

8.4.2013

<p>Tekijät Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>Emmi Ekegren ja Julia Kuga ”Turvallinen paikka lapselleni, kun olen töissä” – Päiväkotiasiakkuus yksinhuoltajaäitien elämänhallinnan tukena Casa de los Angelesin päiväkodissa, Meksikossa 44 sivua + 1 liite 8.4.2013</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Sosionomi (AMK)</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Sosiaalialan koulutusohjelma</p>
<p>Suuntautumisvaihtoehto</p>	<p>Sosionomi (AMK)</p>
<p>Ohjaajat</p>	<p>Lehtori Riikka Tiitta Yliopettaja Jyrki Konkka</p>
<p>Casa de los Angeles on yksinhuoltajaäitien lapsille tarkoitettu päiväkotiki, joka sijaitsee Meksikossa San Miguel de Allenden kaupungissa. Ilmaisen päivähoidon lisäksi Casa de los Angelesin osallistavat toimintaperiaatteet tukevat yksinhuoltajaäitejä työllistymisessä, elämänhallinnassa ja lasten kasvatuksessa. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää miten Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuus tuki yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa.</p> <p>Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen tutkielma, jossa analysoimme aineistoa myös kvantitatiivisesti. Keräsimme opinnäytetyömme aineiston kyselyllä, jossa tutkimusjoukkona olivat kaikki Casa de los Angelesin päiväkodissa hoidossa olevien lasten yksinhuoltajaäidit. Analysoitava tutkimusaineisto koostui 60 yksinhuoltajaäidin vastauksesta, jonka analysoimme sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn analyysitavalla. Tutkimuskysymyksen tarkastelussa käytimme elämänhallinnan teoriaa.</p> <p>Tulokset osoittivat, että päiväkotiasiakkuus tuki yksinhuoltajaäitejä elämässä monin eri tavoin. Kolme esiintyvintä asiaa, joissa tulosten mukaan yksinhuoltajaäidit kokivat saaneensa tukea päiväkodista, olivat työn teon tai työn etsimisen mahdollistuminen, tuki lasten kasvatuksessa ja apu useissa asioissa.</p> <p>Opinnäytetyömme tulosten perusteella voimme päätellä, että päiväkotiasiakkuus tuki yksinhuoltajaäitejä elämänhallinnan eri alueilla. Voimme todeta Casa de los Angelesin työn olevan merkityksellistä yksinhuoltajaäitien elämänhallinnan tukemisessa. Tulokset viittaavat Casa de los Angelesin merkittävyyteen myös yhteiskunnallisella tasolla San Miguel de Allenden kaupungissa yksinhuoltajaäitien työllisyyden parantamisessa. Kattava aineistomme mahdollistaa jatkotutkimuksen tekemisen useista eri näkökulmista ja viitekehyksistä. Kyselylomakkeessa kysyimme yksinhuoltajaäitien huolia lasten kasvatuksessa, jonka tutkiminen suhteessa saatuun tukeen olisi työelämän kannalta hyödyllistä. Casa de los Angelesin päiväkotiyhteisö toimii yksinhuoltajaäitien vertaistuen mahdollistajana. Aineistomme mahdollistaa vertaistuen merkityksen tutkimisen yksinhuoltajaäitien elämänhallinnassa.</p>	
<p>Avainsanat</p>	<p>yksinhuoltajaäiti, elämänhallinta, päiväkotiki, Meksiko</p>

Authors Title Number of Pages Date	Emmi Ekegren and Julia Kuga "A safe place for my child while I am working" – Supporting Single Mothers' Life Management at the Daycare Center of Casa de los Angeles in Mexico 44 pages + 1 appendix Spring 2013
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor	Riikka Tiitta, Senior Lecturer Jyrki Konkka, Principal Lecturer
<p>Casa de los Angeles, in San Miguel de Allende, Mexico is a daycare center that provides free daycare for the children of single working mothers. In addition to daycare services the goal of Casa de los Angeles is to support employment and life management of single mothers and support the single mothers to raise their children. The aim of this Bachelor's thesis was to find out how the daycare center supported the life management of the single mothers.</p> <p>Our study was qualitative, thus we used the quantitative analysis method in analyzing the data of our study. The method of our study was questionnaire, given to all the single mothers of Casa de los Angeles. The data of our study consisted of 60 single mothers' responses to the questionnaire and we analyzed the material by using the content analysis method. As a theoretical framework we used theory of life management.</p> <p>We found that the daycare center supported the life management of the single mothers in many ways. The results showed that there were three most important types of support to single mothers' life management. The most important types of the daycare center's support were supporting the single mothers' employment, help in raising their children and support in several things.</p> <p>The results lead us to the conclusion that the work of Casa de los Angeles has an important role in supporting the life management of the single mothers. Furthermore, the work of the daycare center may have a significant effect on supporting the employment of the single mothers in the city of San Miguel the Allende. The comprehensive data of our study allows further studies from several perspectives. Connection of single mothers' concerns about raising their children and support they have received from the day care center could produce valuable information for Casa de los Angeles. The day care center's community allows peer support for single mothers. Therefore studying the effect of the peer support on single mothers' life management would be valuable for the development of Casa de los Angeles' community.</p>	
Keywords	single mother, life management, day care center, Mexico

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Päiväkotitoiminta Meksikossa	2
2.1	Meksikolainen sosiaaliturvajärjestelmä	2
2.2	Casa de los Angelesin päiväkoti	3
2.3	Yksinhuoltajuus	5
3	Elämänhallinta	6
3.1	Elämänhallinta-käsitteen määrittelyä	6
3.2	Huono-osaisuus	7
3.3	Sisäinen ja ulkoinen elämänhallinta	9
3.4	Elämänlaatu	11
3.5	Subjektuudesta itseapuun	12
4	Tutkimusongelman määrittelyä	13
5	Opinnäytetyön toteutus	14
5.1	Tutkimusmenetelmä	14
5.2	Kohderyhmänä yksinhuoltajaäidit	16
5.3	Kysymysten laatiminen	17
5.4	Kyselyaineiston sisällönanalyysi ja sisällön erittely	18
5.4.1	Taustatietojen analysointi	19
5.4.2	Kokemuksia päiväkotiasiakkuuden antamasta tuesta	20
6	Tulokset	23
6.1	Yksinhuoltajaäitien taustat	23
6.2	Päiväkotiasiakkuus yksinhuoltajaäitien elämän tukena	25
6.3	Yhteenveto	29
7	Johtopäätökset	30
8	Pohdinta	37
	Lähteet	43
	Liitteet	
	Liite 1. Kyselylomake	

1 Johdanto

Meksikossa San Miguel de Allenden kaupungissa sijaitseva Casa de los Angelesin päiväkotiperustettiin huono-osaisten yksinhuoltajaäitien lapsille, jotta äidit voisivat käydä töissä ja jättää lapsensa turvalliseen ja välittävään hoitopaikkaan työpäivän ajaksi. Casa de los Angeles on voittoa tavoittelematon organisaatio, joka tarjoaa ilmaista päivähoitoa huono-osaisten yksinhuoltajaäitien lapsille. Tarve päiväkodin perustamiseen nousi, kun perustaja havaitsi huono-osaisten yksinhuoltajaäitien suuren määrän San Miguel de Allenden kaupungissa. Tarve lastenhoidolle työpäivien ajaksi tuli esiin yksinhuoltajaäitien taholta, kun heiltä tiedusteltiin millaista tukea he tarvitsisivat. Ennen päiväkotiasiakkuutta monet yksinhuoltajaäideistä joutuivat jättämään lapsensa kotiin esimerkiksi vanhempien lastensa hoidettaviksi tai ottamaan lapsensa mukaan työpaikalleen. Päiväkotitoiminnan alussa toiminnan tarkoituksena oli ainoastaan yksinhuoltajaäitien lasten hoito, mutta vuosien varrella Casa de los Angelesin toiminta on laajentunut lastenhoidon lisäksi tukemaan myös yksinhuoltajaäitejä itseään. Päiväkotiyhteisön osallistavat toimintaperiaatteet tukevat yksinhuoltajaäitejä työllistymisessä, elämänhallinnassa sekä lasten kasvatuksessa. Casa de los Angeles tarjoaa päivähoitopaikan lähes sadalle lapselle ja täydentää kaupungin maksullista päivähoitojärjestelmää huono-osaisille yksinhuoltajaäideille ja heidän lapsilleen tarkoitetulla palvelulla. (Quathamer 2012; Edlebeck 2012.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia miten meksikolaisen Casa de los Angelesin päiväkodin asiakkuus tukee yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa. Kohderyhmänämme ovat Casa de los Angelesissa hoidossa olevien lasten yksinhuoltajaäidit. Suoritimme kolmannen työelämäharjoittelumme Casa de los Angelesin päiväkodissa, jolloin tarve tutkia päiväkotiasiakkuuden vaikutuksia yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan nousi esiin keskusteluissamme päiväkodin johdon kanssa. Päiväkotiyhteisö näyttäytyi meille erityislaatuisena sosiaalialan organisaationa, jonka toimintaa ja sen vaikutuksia halusimme tutkia syvällisemmin. Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuuden vaikutuksista yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan puhutaan työyhteisössä paljon, mutta tutkimuksellista näyttöä aiheesta ei vielä ole olemassa. Opinnäytetyöstämme saatava tieto on arvokasta työelämätaholle, sillä opinnäytetyöstämme saatavan tiedon avulla päiväkoti voi kehittää toimintaansa sekä hakea rahallista tukea päiväkotitoiminnan rahoittamiseen todentamalla toiminnan vaikutuksia. Uskomme, että suomalaisen sosionomin osaamiselle on tarvetta Casa de los Angelesin kaltaisissa organisaatioissa ja Suomes-

sa valmistunut sosionomi voi työllistyä myös ulkomaille. Opinnäytetyömme on tarpeellinen myös osoittamaan kulttuurien erilaisuutta sosiaalialan työssä.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkielma. Toteutimme opinnäytetyömme aineistonkeruun kyselyllä, jonka kohderyhmänä olivat kaikki Casa de los Angelesin päiväkodin asiakkaina olevat yksinhuoltajaäidit sekä päiväkodin opettajat. Opettajat kuuluivat tutkimusjoukkoomme, koska he ovat itsekin olleet päiväkodin asiakkaina ennen sinne työllistymistään. Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksemme kyselyn, koska halusimme kerätä tietoa mahdollisimman suurelta joukolta. Toteutimme aineistomme hankinnan syksyllä 2012. Analysoimme kyselyn aineiston käyttämällä sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn menetelmiä. Opinnäytetyössämme viitekehystenä toimi elämänhallinnan teoria, jota keräsimme ja tarkastelimme eri näkökulmista.

2 Päiväkotitoiminta Meksikossa

2.1 Meksikolainen sosiaaliturvajärjestelmä

Latinalaisen Amerikan suurin sosiaaliturvajärjestelmä on meksikolainen IMSS eli Instituto Mexicano del Seguro Social. Meksikon perustuslaki ohjaa instituution toimintaa, jonka tavoitteena on edistää kansalaisten hyvinvointia yhteiskunnassa. Lisäksi instituution toiminta tähtää kansallisen vaurauden parantamiseen. Instituutio toimii julkisena palvelun tarjoajana kaikille työssä käyville henkilöille ja heidän perheilleen. Perustuslain mukaan instituution on jatkuvasti laajennettava palvelujen saajien määrää ja pyrittävä luomaan hyvinvointivaltiota kaikille meksikolaisille. Meksikon sosiaaliturvalain mukaan sosiaaliturvan tarkoituksena on varmistaa jokaisen oikeus terveyteen, terveystalouteen, toimeentuloon ja tarvittaviin sosiaalipalveluihin sekä edistää yhteistä hyvinvointia. Instituutio on jaettu kahteen osaan: riskien hallinta-instituution ja palvelujen tarjoajaan, joista jälkimmäinen huolehtii vakuutetun työssäkäyvän väestön, heidän perheidensä, opiskelijoiden ja eläkeläisten terveydestä. Lisäksi instituutio tarjoaa sosiaaliturvalain mukaisia lastenhoitopalveluja ja taloudellisia sekä sosiaalisia etuja. (Institutional information 2012.)

Meksikolaisen sosiaaliturvajärjestelmän IMSS-instituution toiminta-ajatuksena on tarjota lapsille laadukasta kokonaisvaltaisen kehityksen huomioivaa kasvatusta, jossa kiin-

nitetään huomiota lapsen ravitsemukseen ja turvalliseen kasvuympäristöön. Päivähoitoa tarjotaan vakuutettujen äitien, leskien, yksinhuoltajien ja laillisten huoltajien lapsille. (Day-care centers 2013.) San Miguel de Allenden kaupungissa päivähoitoa tarjotaan IMSS-instituution yhden päiväkodin lisäksi myös muun julkisen sektorin toimesta sekä yksityisellä sektorilla. Casa de los Angeles on kuitenkin ainut ilmainen päiväkotiki San Miguel de Allenden kaupungissa (Quathamer 2012).

Päivähoito on Meksikossa pääasiallisesti maksullista, jolloin vähävaraisilla perheillä ei ole siihen varaa. Perheet hoitavat tällöin lapsiaan kotona, toisen vanhemman tienatesa perheelle elantoa. Yksinhuoltajaäideillä tilanne on toinen: äidit joutuvat huolehti- maan sekä perheen elatuksesta käymällä töissä että lasten hoidosta tai hoitopaikan järjestämisestä työpäivien ajaksi. San Miguel de Allenden kaupungissa on tyypillistä, että huono-osaiset yksinhuoltajaäidit joutuvat pitämään lapsiaan mukanaan töissä tai, että lapsia hoitavat läheiset tai vaihtuvat aikuiset. Tällaisissa yksinhuoltajaäitien elä- mäntilanteissa lasten kasvatusta, ravinto ja turvallinen arki toteutuvat heikosti. (Quatha- mer 2012.)

2.2 Casa de los Angelesin päiväkotiki

Casa de los Angelesin päiväkotiki on voittoa tavoittelematon organisaatio, joka täydentää muuta kaupungissa järjestettävää päivähoitoa ilmaisella palvelullaan (Casa de los Angeles n.d.). Päivähoito on ensisijaisesti tarkoitettu yksinhuoltajaäitien lapsille, mutta myös muilla yksinhuoltajilla on oikeus hakea huollettavalle lapselleen päivähoitopaik- kaa (Quathamer 2012; Edlebeck 2012). Päätimme käyttää opinnäytetyössämme yksin- huoltajista käsitettä yksinhuoltajaäidit, koska käsite on käytössä sekä organisaation toiminta-ajatuksessa että käytännön työssä.

Vuonna 2000 perustetun päiväkodin toiminta-ajatuksena on tarjota turvallinen paikka lapsille sillä aikaa, kun heidän äitinsä ovat töissä. Päiväkotiki tarjoaa päivähoitoa par- haimmillaan yli sadalle 0-4-vuotiaalle lapselle. Casa de los Angelesin toiminnan missio on tarjota lapsille hoitoa kunnioittavassa ja välittävässä ympäristössä. (Casa de los Angeles n.d.) Päiväkotitoiminnan lisäksi Casa de los Angelesista on vuosien varrella kehittynyt yhteisö, jonka osallistavat toimintaperiaatteet tukevat yksinhuoltajaitejä työl- listymisessä, elämänhallinnassa sekä lasten kasvatuksessa. (Quathamer 2012; Edle- beck 2012.)

Casa de los Angeles on ainoa ilmaista päivähoitoa tarjoava päiväkoti San Miguel de Allenden kaupungissa Meksikossa. Ilmaisen päivähoiton avulla myös huono-osaisilla yksinhuoltajaperheillä on mahdollisuus saada lapsilleen hoitopaikka ja sitä kautta mahdollisuus työllistymiseen tai työssä käymiseen. Saadakseen lapsellensa hoitopaikan täytyy yksinhuoltajaäideillä olla palkkatyö, jossa he työskentelevät vähintään kolmena päivänä viikossa. Osalla päivähoitopaikkaa lapselleen hakevilla yksinhuoltajaäideillä ei ole palkkatyötä. Työttömillä lapselleen päivähoitopaikkaa hakevilla yksinhuoltajaäideillä on kaksi viikkoa aikaa etsiä työ saadakseen lapselleen hoitopaikan. Hoitopaikan myöntämisessä voidaan tarvittaessa joustaa, esimerkiksi jos äidin työllistyminen on vaikeaa tai perheen tilanne on kriisissä.

Casa de los Angelesin työyhteisöön kuuluvat perustaja, johtaja, vapaaehtoistyön koordinaattori, kahdeksan opettajaa, kokki sekä vaihtuvat vapaaehtoistyöntekijät. Työyhteisö on monikulttuurinen, koska sen jäsenistä perustaja ja vapaaehtoistyönkoordinaattori ovat yhdysvaltalaisia, johtaja, opettajat ja kokki meksikolaisia sekä vapaaehtoistyöntekijät useista eri maista. Opinnäytetyössämme käytämme päiväkodin lapsiryhmien kasvattajista käsitettä opettaja, jota käyttivät myös työyhteisön jäsenet. Vain kaksi kahdeksasta opettajasta ovat koulutettuja lastentarhaopettajia ja loput ovat työllistyneet päiväkodin opettajiksi oltuaan ensin päiväkodin asiakkaina. Koulutetut opettajat ovat viimekädessä vastuussa muiden opettajien laitimista tuntisuunnitelmista ja tukevat muita opettajia ongelmatilanteissa. (Quathamers 2012; Edlebeck 2012.)

Palkkatyön lisäksi yksinhuoltajaäideiltä veloitetaan tunnin työskentelyä päiväkodissa päivittäin. Äitien työtehtäviin päiväkodissa kuuluvat muun muassa avustaminen keittiössä ja opettajien auttaminen lastenhoidossa. Päiväkodin siivous hoidetaan kokonaan äitien työpanoksella. Äitien työjärjestelmä on tarkoin organisoitu ja on erittäin tärkeää, että jokainen työtunti suoritetaan ajallaan ja täsmällisesti. Yksinhuoltajaäitien ja vapaaehtoistyöntekijöiden työpanoksen avulla sekä lahjoitusten tuotolla mahdollistetaan ilmaisen päivähoitotoiminnan järjestäminen. (Quathamers 2012; Edlebeck 2012.) Äitien työllistämällä pyritään taloudellisiin säästöihin sekä lisäämään äitien osallisuuden tunnetta. Kun äidit työskentelevät päiväkodissa, he voivat nähdä oman työpanoksensa merkityksen päiväkotitoiminnan järjestämisessä ja sen kautta kokea osallisuutta. Osallisuus sosiaalipedagogiikan käsitteenä viittaa ihmisen kiinnittymiseen yhteiskunnan eri instituutioihin, toimintajärjestelmiin ja kulttuurimuodosteisiin elämänkaaren eri vaiheissa. Nämä kiinnittymisprosessit ovat ihmisen elämisen laadun ja elämänhallinnan kan-

nalta merkityksellisiä, sillä osallisuus on välttämätön osa elämänhallintaa. (Hämäläinen 1999: liite 1.)

Yhteisönä Casa de los Angeles tarjoaa samankaltaisessa elämäntilanteessa oleville yksinhuoltajaäideille mahdollisuuden vertaistukeen. Samanaikaisesti kun äidit joutuvat suorittamaan päivittäisen työtuntinsa, heillä on mahdollisuus tutustua ja olla tekemisissä muiden äitien sekä opettajien kanssa. Casa de los Angelesin yhtenä tavoitteena on olla tasavertaisuuden hengessä toimiva yhteisö. Osaltaan tätä tavoitetta tukee se, että kuusi päiväkodin kahdeksasta opettajasta on itsekin päätenyt opettajiksi ollessaan ensin asiakkaina eli yksinhuoltajaäiteinä päiväkodissa. (Quathamer 2012; Edlebeck 2012.)

Päiväkotitoiminnan sääntöjä ovat muun muassa tarkat ajat, jolloin lapsi tulee tuoda päiväkotiin ja hakea päiväkodista sekä päivittäisten työpalvelusaikojen noudattaminen. Yksinhuoltajaäideiltä vaaditaan tunnin työpalveluksen suorittamista päiväkodissa päivittäin. Päiväkotitoiminnan tarkoituksena on antaa yksinhuoltajaäideille mahdollisuus auttaa itse itseään osallistamalla heitä vastuun ottamiseen omasta elämästään. Vastuun ottamiseen sisältyy muun muassa päiväkotitoiminnan sääntöjen noudattamiseen sitoutuminen, jonka kautta yksilö oppii auttamaan itse itseään. Päiväkotiyhteisön toimintaperiaatteena on tarjota yksinhuoltajaäideille elämänhallintaa tukevia puitteita, joiden avulla yksinhuoltajaäiti voi auttaa itse itseään. Osallistamalla yksinhuoltajaäitejä ottamaan vastuu itsensä auttamisesta on kauaskantoisempi vaikutus kuin antamalla esimerkiksi jatkuvasti taloudellista tukea ongelmista selviämiseen. (Hämäläinen 1999: 61.)

2.3 Yksinhuoltajuus

Meksikon kansallisen tilasto ja maantiede instituutin tilastojen mukaan Meksikossa on 30 miljoonaa äitiä ja heistä 18 prosenttia asuu ja kasvattaa lapsensa yksin. Yksinhuoltajaäitien huono-osaisuutta ja elämänhallinnan ongelmia voivat aiheuttaa huono koulutustaso ja pääsy vain matalapalkkaisiin töihin. Lisäksi vähäinen työkokemus ja kotiäitiys työnteon sijasta saattaa avio- tai avoeron tullessa horjuttaa äitien ja perheen elämäntilannetta. (Más de 5 millones de mexicanas son madres solteras 2012.)

Yksinhuoltaja-käsitettä voidaan määritellä erilaisin perustein. Edes kansallisella tasolla ei ole kuitenkaan löydetty yksimielistä määrittelyä siitä, kuka on yksinhuoltaja. (Hakovirta 2006: 26.)

Pääsääntöisesti yksinhuoltajaperheeksi määritellään perhe, jossa on yksi huoltaja ja alle 18-vuotiaita huollettavia lapsia (Haataja 1991: 3). Asumisen perusteella määriteltynä yksinhuoltaja on lapsen kanssa asuva lähihuoltaja. Lapsen iän perusteella määriteltynä yksinhuoltaja on pääsääntöisesti alle 18-vuotiaan lapsen vanhempi. Siviilisäätö määrittelee yksinhuoltajaksi lesket, eronneet ja naimattomat vanhemmat. Lisäksi yksinhuoltajaksi määritellään henkilö, jolla on oikeus yksinhuoltajalle maksettavaan tukeen, esimerkiksi Suomessa korotettu lapsilisä. Suomessa yksinhuoltajuus määritellään samassa asunnossa asuvien perheenjäsenten perhesuhteiden mukaan. (Häkövirta 2006: 26–27.) Meksikon kulttuurille on ominaista, että oman perheen lisäksi samassa taloudessa asuu muita lähiomaisten

Casa de los Angelesissa yksinhuoltajalla tarkoitetaan lapsen kanssa asuvaa lähihuoltajaa, joka on pääsääntöisesti lapsen äiti. Casa de los Angelesin asiakkaiden yksinhuoltajuutta ei määrittele asumismuoto, sillä valtaosa yksinhuoltajaäideistä asuu joko yhä lapsuuden kodissaan tai muiden sukulaisten tai tuttavien kanssa. Yksinhuoltajaäidit huolehtivat käytännössä lapsistaan yksin ilman lapsen isää tai uutta kumppania. Tämä ei kuitenkaan ole ehdotonta, koska parisuhdetilanteet muuttuvat nopeasti. Päiväkodin johtaja arvioi jokaisen äidin kohdalla, kuinka suuri avun tarve heillä on. (Edlebeck 2012.) Kyselyllämme selvitämme päiväkodissa hoidossa olevien lasten yksinhuoltajaäitien todellista kasvatustilannetta: kasvattavatko he lapsensa yksin vai jonkun kanssa.

3 Elämänhallinta

3.1 Elämänhallinta-käsitteen määrittelyä

Yleisellä tasolla elämänhallinnalla tarkoitetaan yksilön kokemusta mahdollisuuksista ohjata elämäänsä (Silvennoinen 1996: 80). Keltikangas-Järvisen (2008: 255) mukaan elämänhallinta on ihmisen uskoa omaan vaikutusmahdollisuuksiinsa ja siihen, että hän voi muuttaa olosuhteita itselleen suotuisemmiksi. Toiminnan ulkoisia ja sisäisiä olosuhteita pyritään muuttamaan, jos yksilö kokee ne itselleen liian rasittaviksi tai voimavaroja ylittäviksi. Muutoksen keinot voivat olla konkreettisia olosuhteiden muutoksia tai ihminen voi muuttaa tapansa tulkita asioita. (Keltikangas-Järvinen 2008: 255.)

Keltikangas-Järvisen (2000: 15–16) mukaan elämänhallinnan lähtökohtana on itsensä tunteminen. Voidakseen hallita elämäänsä ihmisen on tiedostettava mitä hän toivoo ja tavoittelee elämältään. Ihminen voi oppia ymmärtämään itseään paremmin tuntemalla omat juurensa ja kulttuuriperimänsä. Ihminen kehittyy omaksi itsekseen tietyn yhteisön tai kulttuurin jäsenenä sekä vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Kulttuuriperimän tunteminen auttaa ymmärtämään ympärillä olevia ihmisiä ja näiden ratkaisuja. Kun ihminen näkee maailman tapahtumat ennakoitavina ja hallittavina, hän ymmärtää, että elämässä on jokin järjestys. Tarvetta hallita omaa elämäänsä voidaan kutsua ihmisen yhdeksi perustarpeeksi. Ennakoimattomuus ja vastoinkäymisten hallitsemattomuus ovat ihmisen suurimpia turvattomuuden tunteen lähteitä ja tätä pelkoa vastaan ihminen tarvitsee elämänhallintaa. (Keltikangas-Järvinen 2000: 15–16.)

Elämänhallinnan käsitteen juuret ulottuvat jo aikaiseen filosofiaan. Filosofit tarkastelevat elämänhallintaa erittelemällä autonomian käsitettä. Autonomia tarkoittaa henkilön kapasiteettia ja ulkoisia edellytyksiä sekä oikeuden itsehallintaan ja edellytyksiä toimintaan. Eniten elämänhallinnan käsitettä on tarkasteltu yhteiskuntatieteissä ja psykologiassa. Yhteiskuntatieteilijät ovat käsitelleet hyvinvoinnin problematiikkaa keskittymällä käsitteisiin elämänlaatu ja elintaso. (Riihinen 1996: 17–18.) 1990-luvulla elämänhallintaa selitettiin elämän onnistumisena ja epäonnistumisena. Psykologiassa elämänhallintaa on tarkasteltu myös luonteenpiirteenä, joka on irrallaan ulkoisesta todellisuudesta. Myöhemmin elämänhallinnan ymmärrettiin olevan yhteydessä todellisuuteen missä ihmiset elävät. Ominaisuuden ja luonteenpiirteen sijaan elämänhallinta alettiin nähdä tilannesidonnaisena hallinnan tunteena. Ihmisen hallinnan tunne voi olla erilainen elämän eri osa-alueilla, kuten esimerkiksi työelämässä ja ihmissuhteissa. (Keltikangas-Järvinen 2008: 251–252, 256–257.) Myös menestys, onnellisuus ja terveys nähtiin olevan riippuvaista elämänhallinnasta. Yksilöllisyyden arvostuksen nousun myötä ihmiset pyrkivät oman elämänsä vaikuttajiksi ja päätöksentekijöiksi aiemman yhteisöllisyyden arvostamisen sijasta. (Keltikangas-Järvinen 2008: 251–252.) Casa de los Angelesin päiväkotiyhteisössä yhteisöllisyyden korostaminen näkyy edelleen yksilöllisyyden arvostamisen noususta huolimatta. Päiväkodin tavoitteena on olla yhteisö, joka tukee yksinhuoltajaäitien elämää niin yksilö- kuin yhteisötasolla. (Home n.d.)

3.2 Huono-osaisuus

Päätöksenteko ja elämänhallinta mahdollisuudet vaihtelevat ihmisten kesken eri syistä (Keltikangas-Järvinen 2008: 256). Yksilön elämänhallinnan mahdollisuuksiin vaikutta-

vat olennaisesti aineellinen vauraus ja taloudellinen asema (Roos 1987: 65). Heikko aineellinen vauraus tai taloudellinen asema voivat olla osasyinä huono-osaisuuden syntymiseen ja syrjäytymiseen. Syrjäytymisellä tarkoitetaan sivuun joutumista elämän eri alueilla. Syrjäytyminen syntyy huonon tai heikon yhteiskunnallisen aseman vakiintuessa pitkäaikaiseksi olotilaksi. (Laine – Hyväri – Vuokila-Oikkonen 2010: 11–12.) Hämääläinen (1999: 76) lähestyy huono-osaisuutta sosiaalisesta näkökulmasta ja näkee huono-osaisuuden olevan mahdollisesti seurausta lapsuus- ja nuoruusiän syrjäytymisestä, koulutus- ja työjärjestelmään kiinnittymisen ongelmista, mielenterveys- ja päihdeongelmista, rikollisuudesta, riittämättömästä sosiaalisesta verkostosta ja kyvyttömyydestä hallita jokapäiväistä elämää. Huono-osaisuutta ehkäisevässä työssä ongelmien syntyä pyritään ehkäisemään ja etsitään keinoja jo syntyneiden ongelmien pahe-
nemisen estämiseksi. (Hämääläinen 1999: 64, 76.)

Casa de los Angelesin päiväkodin asiakkaaksi pääseminen edellyttää yksinhuoltajaäideiltä alhaista taloudellista asemaa, joka on suurin huono-osaisuutta aiheuttava tekijä heidän elämässään (Home n.d.). Hämääläinen lähestyy huono-osaisuutta skandinaavisesta, sosiaalisesta näkökulmasta (Hämääläinen 1999: 76). Suomessa huono-osaisuuteen liittyy usein taloudellisten ongelmien lisäksi sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia (Huono-osaisuus ei poistu itsestään 2011). Casa de los Angelesin yksinhuoltajaäideillä huono-osaisuus näyttäytyy puhtaammin taloudellisena köyhyytenä, ja heillä ongelmat eivät näyttäisi kasaantuvan niin voimakkaasti sosiaaliselle ja terveydelliselle alueelle kuin Suomessa. Casa de los Angelesissa yksinhuoltajaäitien taloudellista tilannetta kartoitetaan ennen päiväkotiasiakkuuden alkamista tekemällä kotikäynti perheen luokse sekä pyytämällä selvitystä yksinhuoltajaäidin ja hänen kanssaan asuvien henkilöiden tuloista. (Quathamer 2012.)

Sosiaalipedagogiikassa huono-osaisuus ja syrjäytyminen nähdään yhteiskunnallisina ilmiöinä, jotka ovat aina yhteydessä yhteiskunnan sosiaalisiin rakenteisiin. Sosiaalipedagogiikassa kiinnitetään huomiota ylisukupolvisuuden ehkäisemiseen. Negatiivista sosiaalista perimää pyritään pysäyttämään sosiaalipedagogisella ajattelulla ja toiminnalla. Sosiaalinen perimä on käsitteenä moniulotteinen, jolloin yksinkertaisen määrittelyn tekeminen on haastavaa. (Hämääläinen 1999: 15, 63–63.) Kärkkäisen (2004: 29) mukaan sosiaalinen perimä yksilötasolla on elämäntilanteen voimavarojen siirtymistä sukupolvelta toiselle. Elämäntilanteen voimavaroilla tarkoitetaan henkisiä, kulttuurisia, sosiaalisia ja aineellisia hyvinvoinnin tekijöitä. (Kärkkäinen 2004: 29.) Sosiaalipedagoginen työ pyrkii synnyttämään positiivisia kierteitä negatiivisten tilalle ja tuottamaan

syрjäytymisen sijaan elämänhallintaa, selviytymistä, yhteiskunnallista osallisuutta ja täysipainoisena ihmisenä elämistä. Ongelmien kehittymiseen, syvenemiseen ja kasautumiseen tulisi puuttua mahdollisimman ajoissa, sillä mitä pidemmälle yksilön ja perheen syрjäytyminen etenee, sitä vaikeampi syрjäytymisen kierrettä on katkaista. Taloudellisesti yhteiskunnalle tulee edullisemmaksi korjaavan työn sijaan keskittyä ongelmien ennalta ehkäisemiseen. (Hämäläinen 1999: 63–64; Kurki – Nivala – Sipilä-Lähdekorpi: 76.) Casa de los Angelesin päiväkotiyhteisö pyrkii toiminnallaan ehkäisemään yksinhuoltajaäitien ja heidän perheidensä syрjäytymistä tai katkaisemaan jo alkaneen syрjäytymiskierteen esimerkiksi tukemalla yksinhuoltajaäitien työllistymistä (Quatnamer 2012).

3.3 Sisäinen ja ulkoinen elämänhallinta

Useat teoreetikot ovat jakaneet elämänhallinnan sisäiseen ja ulkoiseen hallintaan tai kontrolliin. Roos (1987:65) lähestyy elämänhallintaa psyykkisten ja sosiaalisten voimavarojen näkökulmasta. Ulkoinen elämänhallinta on toteutunut silloin, kun ihminen hallitsee elämänsä kulkua ja siihen liittyvien tavoitteiden toteutumista. Tällöin ihmisen elämän kulkuun eivät ole vaikuttaneet merkittävästi hänestä itsestään riippumattomat odottamattomat tekijät. Ulkoiseen elämänhallintaan vaikuttavat sukupolvi, sukupuoli, koulutus ja ammatti. Ulkoisen elämänhallinnan kannalta erittäin tärkeitä tekijöitä ovat aineellisesti ja henkisesti turvattu asema, aineellinen vauraus ja taloudellinen asema. (Roos 1987: 65.) Tarkoituksenamme on kysyä kyselylomakkeessa yksinhuoltajaäitien taustatietoja, kuten ikää, koulutusta ja työtilannetta, saadaksemme tietoa yksinhuoltajaäitien ulkoisen elämänhallinnan lähtökohdista.

Ongelmallista ulkoisessa elämänhallinnassa on kuitenkin imitaation ja konformismin ongelma, jolloin hyvänä elämänhallintana pidetään yleisesti sitä, mitä kulttuuri arvostaa ja mihin yhteiskunnassa pyritään. Tällöin ihmisen elämänhallinta ei ole välttämättä yksilön itsensä autenttisesti määrittelemää. Onkin hyvä kyseenalaistaa onko olemassa kahdenlaista hyvää elämänhallintaa: konformista kulttuurin arvojen ja standardien mukaista sekä yksilön autonomisen harkinnan mukaista. Konformismissa eli yhdenmukaisuuspyrkimyksessä ihminen mukauttaa ajattelunsa siihen, mitä yhteiskunnassa pidetään normaalina ja mitä muut ihmiset sanovat. Suurimalla osalla ihmisistä elämänhallinta näyttää pinnallisena sopeutumisenä yhteiskuntaan sekä valtavirran hyväksymisen päämäärien tavoittelemisena institutionaalisesti hyväksytyin keinoin. (Riihinen 1996: 30–31.)

Roosin (1987: 66) mukaan elämän sisäisellä hallinnalla tarkoitetaan ihmisen sopeutumista elämän tapahtumiin ja ennalta arvaamattomiin muutoksiin. Ihminen oppii sisäistä elämänhallintaa vähitellen, ja jo lapsuudessa. Ihmisellä on sisäinen elämänhallinta silloin, kun hän kokee aikaansaavansa ja hallitsevansa sen, mitä hänelle tapahtuu ja olevansa vastuussa siitä. Lisäksi yksilö tuntee voivansa vaikuttaa elämäänsä asettamalla päämääriä ja miettimällä keinoja niiden saavuttamiseksi. Hyvässä sisäisessä elämänhallinnassa ihmisellä on keinoja sopeutua myös negatiivisiin tilanteisiin ja nähdä asioiden valoisa puoli. (Roos 1987: 66.) Casa de los Angelesin toiminnan tavoitteena on tukea yksinhuoltajaäitejä elämässään niin, että heidän uskonsa parempaan tulevaisuuteen kasvaisi (Home n.d.). Uskolla parempaan tulevaisuuteen voi olla vaikutusta päämäärien asettamisessa ja saavuttamisessa.

Keltikangas-Järvinen (2000: 42) käyttää sisäisestä ja ulkoisesta elämänhallinnasta käsitteitä sisäinen ja ulkoinen kontrolli ja lähestyy käsitteitä kokemuksellisesta näkökulmasta. Ihmisellä on ulkoinen kontrolli, kun hänelle tapahtuu asioita, joihin hän ei koe voivansa vaikuttaa. Tällöin ihmisen elämää ohjaavat sattumat, muut ihmiset tai tapahtumat. Tämän käsityksen mukaan ihmisen onnistuminen on sattumanvaraista ja riippuvaista hyvästä onnesta. Ihminen tuntee olevansa oman elämänsä tarkkailija eikä aktiivinen osallistuja. Tällöin ihminen kokee muiden ihmisten johdattavan hänet ristiriitoihin, asettavan hänelle epäoikeudenmukaisia tavoitteita ja vaativan häneltä liikaa asioita, joista hän ei voi suoriutua. (Keltikangas-Järvinen 2000: 42.)

Ihmisellä on sisäistä kontrollia, kun hän kokee aikaansaavansa sen mitä hänelle tapahtuu ja tuntee olevansa vastuussa siitä. Sisäinen kontrolli on ihmisellä, joka kykenee asettamaan itselleen päämääriä, saavuttamaan ne ja vaikuttamaan ratkaisuilleen tulevaisuuteensa. Toisin kuin ulkoisessa kontrollissa, hänelle ei satu jatkuvasti vahinkoja, jotka johtaisivat hänet onnettomuuksiin, vaan hän kokee olleensa huolimaton tai tehneensä virhearviointeja. Sisäisessä kontrollissa seuraukset asioista johtuvat ihmisen omista päätöksistään tai ratkaisuistaan. Sisäisen kontrollin avulla ihminen ei koe maailmaa epäoikeudenmukaiseksi, vaan muuttaa omia tavoitteitaan tai toimintatapojaan päämäärien mukaisesti. (Keltikangas-Järvinen 2000: 42–43.)

3.4 Elämänlaatu

Elämänhallintaa voidaan lähestyä elämänlaadun ja hyvinvointitarpeiden näkökulmasta. Hyvinvoinnille läheisiä käsitteitä ovat myös elintaso ja elämänlaatu. Allardt (1993: 89) on tutkinut hyvinvointia tarkastelemalla ihmisen keskeisiä ja välttämättömiä tarpeita ihmisen kehityksen ja olemassaolon kannalta. Allardt jakaa hyvinvointitarpeet kolmeen luokkaan: elintasaan (having), yhteisyyssuhteisiin (loving) ja itsensä toteuttamiseen. Hyvinvointiin vaikuttaviin tarpeisiin sisältyy sekä materiaalisia että ei-materiaalisia tarpeita. (Allardt 1993: 89.)

Elintason (having) tarpeet ovat materiaalisia, selviytymisen kannalta välttämättömiä tarpeita. Näihin tarpeisiin sisältyvät tulot, asumisolosuhteet, työllisyys, koulutus ja terveys. On huomioitava, että Allardtin (1993: 89) hyvinvointiteorian elintasaan liittyvät tarpeet on kuvattu Skandinaavisten maiden näkökulmasta, eivätkä ne ole sovellettavissa sellaisinaan kolmannen maailman (the Third World) maihin, kuten Meksikoon. Elintason tarpeet esimerkiksi Meksikossa voivat koostua välttämättömän ravinnon, suojan sekä veden saannin tarpeista. (Allardt 1993: 89.)

Meksikossa peruskoulutusta, toisen asteen koulutusta sekä korkeakoulutusta tarjotaan yksityisissä ja julkisissa oppilaitoksissa, joista julkinen koulutus on maksutonta ja yksityinen huomattavan kallista. 92 prosenttia yli 15-vuotiaista meksikolaisista ovat luku- ja kirjoitustaitoisia. (Maatiedosto Mexico 2013.) 18,5 miljoonaa meksikolaista eivät ole suorittaneet peruskoulua ja 37,4 miljoonaa meksikolaista ovat jättäneet kesken lukion, joten 62 prosentilla meksikolaisista ei ole mahdollisuutta päästä korkeampaan koulutukseen. Naisille korkeampaan koulutukseen pääseminen on vielä vaikeampaa miehiin verrattuna. (Women, poverty and education in Mexico n.d.) Kohderyhmämme yksinhuoltajaäitien koulutuksen jatkamisen haasteena saattaa olla huono-osaisuudesta johtuva pakollinen elannon hankkiminen jo nuorella iällä, jolloin koulutus saattaa keskeytyä. Ala-ikäisten eli alle 18-vuotiaiden työssäkäynti on yleistä etenkin köyhemmillä alueille. Tämä saattaa laskea todellista koulussa käynti prosenttia. (Maatiedosto Mexico 2013.) Kyselymme taustatieto-osiossa tarkoituksenamme on selvittää yksinhuoltajaäitien koulutustasoa.

Huono-osaisten meksikolaisten naisten työllistymisen haasteina ovat alhainen koulutustaso sekä työelämässä tarvittavien perustaitojen puutteellisuus, minkä takia heillä on usein mahdollisuus päästä vain alhaisesti palkattuihin harmaan talouden työpaikkoihin.

90-tunnin työviikko on huono-osaisille työssäkäyville naisille ennemminkin normi kuin poikkeus. (Women, poverty and education in Mexico n.d.) Tarkoituksenamme on selvittää elämänhallintaan oleellisesti liittyvää työtilannetta kyselylomakkeen taustatietosiiossa.

Yhteisyyssuhteet (loving) liittyvät tarpeeseen olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa ja luoda omaa sosiaalista identiteettiä. Yhteisyyssuhteiden tarpeiden tyydytyksen tasoon vaikuttavat suhteet perheeseen, tuttavapiiriin, ystäviin, työyhteisöön sekä kuuluminen paikallisyhteisöön ja suhteet erilaisten järjestelmien jäseniin. Elintason tarpeiden tyydyttymisen taso vaikuttaa yhteisyyssuhteiden toteutumiseen; jos materiaaliset olosuhteet tai fyysinen ympäristö huonontuu huomattavasti, on sillä vaikutusta yhteisyyssuhteisiin ja ihmisen kykyyn toteuttaa solidaarista vuorovaikutusta. (Allardt 1993: 91.)

Itsensä toteuttamisen tarpeen (being) taustalla on tarve integroitua yhteiskuntaan ja elää harmoniassa luonnon kanssa. Parhaimmillaan itsensä toteuttamisen tarve näkyy oman persoonan kehittymisenä. Itsensä toteuttamisen tarpeen toteutumista helpottaa, että ihminen voi osallistua omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin ja toimintoihin sekä mahdollisuus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tarpeen toteutumiseen vaikuttaa myös, että ihmisellä on mahdollisuus mielekkääseen työhön ja vapaa-ajan viettoon. (Allardt 1993: 91.)

3.5 Subjektiudesta itseapuun

Ihmisen subjektiuus on yhteydessä hänen kokemuksiinsa omasta elämänhallinnastaan. Riittävän elämänhallinnan saavuttamiseksi ihminen tarvitsee tukea subjektiutensa vahvistamisessa (Hämäläinen 1999: 61). Subjektiudella tarkoitetaan yksilön käsitystä itsestään ihmisenä, joka kykenee päätöksiin ja valintoihin sekä omaan elämänsä kulkuun vaikuttamiseen toiminnallaan (Mönkkönen 2007: 142). Riittävä subjektiuus tarkoittaa myös yhteiskunnan jäsenenä olemista, sen toimintaan osallistumista ja kykyä toimia toisten ihmisten kanssa. Subjektiuus on ominaisuus, jota voi olla enemmän tai vähemmän ihmisen elämäntilanteesta ja muista ulkoisista asioista riippuen. (Hämäläinen 1999: 62.) Subjektiuus on heikkoa, kun ihminen kokee joutuvansa tekemään asioita ulkoisten ehtojen vuoksi. Subjektiuden kokemisen kannalta ihmisellä tulisi olla mahdollisuus tehdä itse valintoja, jolloin hänen itsemääräämisoikeus toteutuu. (Mönkkönen 2007: 142.) Subjektiuden avulla yksilö voi auttaa itse itseään. Jotta itseapuun auttaminen olisi

mahdollista, ihmistä täytyy auttaa näkemään omaan elämänsä vaikeita mahdollisuuksia. Elämänsä vaikeiden muutosten tekeminen lähtee ihmisestä itsestään ja keskeistä on oman tahdon herääminen muutosprosessin mahdollistajana. Omat voimavarat tunnistamalla ihminen voi vaikuttaa tietoisesti omaan elämänsä vaikeisiin. Sosiaaliset ongelmat johtuvat usein puutteellisesta subjektiivisuudesta ja kykenemättömyydestä tulla asioihin ja muuttaa niitä. (Hämäläinen 1999: 61, 70–71.) Casa de los Angelesin työn tavoitteena on auttaa yksinhuoltajaäitejä auttamaan itse itseään. Yksinhuoltajaäidin on ymmärrettävä, että hän on itse vastuussa omasta elämänsä vaikeuksista. Päiväkotitoimintaa ohjaavilla säännöillä pyritään ohjaamaan yksinhuoltajaäitejä kohti itsepuunauttamista. Asiakkaiden on ymmärrettävä, että avunsaaminen edellyttää heiltä sitoutumista päiväkotiasiakkuuteen ja sen edellyttämiin sääntöihin. (Casa de los Angeles trailer 2011.)

Ihmisen subjektiivisuuden kehittymisen ja elämänsä hallinnan saavuttamisen nähdään riippuvan ratkaisevan paljon yhteisöjen kasvatuksellisesta tasosta, joihin hän kuuluu. Yhteisöihin kuulumisella on merkitys identiteetin rakentumisessa ja persoonallisuuden kehityksessä. Yhteisöjen kasvatuksellinen voima voi parhaimmillaan tukea ihmisen itsenäisyyttä, antaa mahdollisuuden toteuttaa itseään ja auttaa ihmistä positiivisen identiteetin muodostamisessa. (Hämäläinen 1999: 63.) Casa de los Angelesin päiväkoti toimii yhteisönä, jossa pyritään yhteisön jäsenten tasavertaiseen kohteluun ja avoimuuteen. Ongelmat ja huolet pyritään ottamaan puheeksi epäroimattä, kulttuurille ominaisella tavalla. Asiakkaita kannustetaan puhumaan ongelmistaan opettajille tai muulle henkilökunnalle. Yhteisön kasvatuksellinen luonne näkyy yksinhuoltajaäitien osallistamisena esimerkiksi päivittäisen palveluksen suorittamiseen. Lisäksi yksinhuoltajaäitejä tuetaan lasten kasvatuksessa käytännön esimerkkien ja osallistamisen kautta. (Quathamer 2012.)

4 Tutkimusongelman määrittelyä

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää miten Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuus tukee yksinhuoltajaäitien elämänsä hallintaa. Kohderyhmänä opinnäytetyösämme olivat päiväkodissa hoidossa olevien lasten yksinhuoltajaäidit. Tavoitteenamme oli selvittää yksinhuoltajaäitien henkilökohtaisia kokemuksia päiväkodin asiakkuuden vaikutuksesta heidän elämänsä hallintaansa. Halusimme selvittää ovatko yksinhuoltajaäidit kokeneet päiväkotiasiakkuuden vaikuttaneen heidän elämänsä ja millä tavoin. Tar-

ve tutkia päiväkodin vaikutusta yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan nousi esille kolmannen työelämäharjoittelumme aikana. Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuuden vaikutusta yksinhuoltajien elämänhallintaan ei ole tutkittu aiemmin, joten tällaiselle tutkielmalle oli tarvetta myös päiväkodin taholta. Opinnäytetyössämme tuotetun tiedon avulla Casa de los Angelesin päiväkoti voi kehittää toimintaansa sekä perustella toimintansa vaikutuksia yksinhuoltajien elämänhallintaan varainhankintatyössä.

Saadaksemme mahdollisimman monipuolisen aineiston, otimme tutkimuskohteeksemme kaikkien päiväkodissa hoidossa olevien lasten yksinhuoltajaäidit. Päädyimme käyttämään aineistonkeruumenetelmänä kyselyä, koska tutkittavien suurta joukkoa olisi ollut haasteellista tutkia muilla menetelmillä, kuten teemahaastattelun avulla. Voidaksemme selvittää yksinhuoltajien elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä, halusimme myös kartoittaa elämäntilanteeseen liittyviä perustietoja.

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyömme on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkielma. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on kuvata todellista elämää mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Opinnäytetyössämme pyrimme selvittämään ja kuvaamaan päiväkotiasiakkuuden tukea yksinhuoltajaäitien elämänhallinnassa, keräämällä mahdollisimman monipuolisesti aineistoa liittyen yksinhuoltajaäitien elämäntilanteeseen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittaviin ilmiöihin vaikuttavat tutkijan arvolähtökohdat, jolloin täysin objektiivista tutkimustapaa ei ole mahdollista saavuttaa perinteisessä mielessä. Objektiivisuudella tarkoitetaan sitä, että tutkijan omat uskomukset, asenteet ja arvostukset eivät sekoitu tutkimuskohteeseen. Tutkija voi pyrkiä objektiivisuuteen tiedostamalla oman subjektiivensa. Pyrimme tarkastelemaan aineistoa mahdollisimman objektiivisesti, huolimatta siitä, että olemme tehneet aineistonkeruun olemalla itse työyhteisön jäseninä. Tiedostamme, että opinnäytetyön tekijöinä omat arvolähtökohdamme vaikuttavat tulkintaan tutkittavista ilmiöistä. (Eskola – Suoranta 1998: 15, 18.)

Käytimme opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmänä kyselyä. Aineisto kerättiin standardoidusti, jolloin kyselyssä kaikilta vastaajilta kysytään samoja asioita täsmälleen

samalla tavalla. Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, sillä tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä ja heiltä voidaan kysyä monia asioita. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2012: 193, 195.) Käytimme aineistokeruumenetelmänä kyselyä, koska halusimme kohderyhmäksemme kaikki Casa de los Angelesin asiakkaana olevat yksinhuoltajaäidit, joita tiesimme olevan noin 70.

Kyselyn aineisto voidaan kerätä ainakin kahdella päätavalla: posti- ja verkkokyselyllä tai kontrolloidulla kyselyllä. Opinnäytetyömme kyselymuoto oli kontrolloitu kysely. Kontrolloituja kyselyjä on kahdenlaisia: henkilökohtaisesti tarkistettu sekä informoitu kysely. Valitsimme opinnäytetyömme kyselymuodoksi informoidun kyselyn. Päädyimme informoituun kyselyyn, vaikka kyselymuotomme sisälsi piirteitä myös henkilökohtaisesti tarkistetusta kyselystä. Informoidussa kyselyssä tutkija jakaa lomakkeet henkilökohtaisesti, kertoo tutkimuksen tarkoituksesta ja vastaa kysymyksiin. Henkilökohtaisesti tarkistetun tyyppin kyselyssä tutkija lähettää lomakkeet postitse, mutta noutaa ne henkilökohtaisesti. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2012: 196, 197.) Kontrolloidussa kyselysämme kerroimme päiväkodin luokkien opettajille tutkimuksemme tarkoituksen, palautuspäivämäärän sekä pyysimme heitä jakamaan lomakkeet kaikille yksinhuoltajaäideille. Otimme tutkimusjoukkoon mukaan myös päiväkodin luokkien opettajat, jotka ovat olleet aiemmin päiväkodin asiakkaina.

Kyselylomakkeita voidaan käyttää kerätessä tietoja muun muassa tosiasioista, käyttäytymisestä, tiedoista, arvoista, asenteista ja mielipiteistä. Lomakkeissa kysytään usein myös taustatietoja, kuten ikä, koulutus, ammatti ja perhesuhteet. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2010: 197.) Tutkimusongelmamme ”miten päiväkotiasiakkuus on tukenut yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa” selvittämiseksi keräsimme yksinhuoltajaäideistä taustatietoa ja tietoja heidän käyttäytymisestään ja mielipiteistä. Taustatiedoilla kartoitetaan tutkittavien asemia yhteiskunnan eri institutionaalisilla alueilla, jolloin tarkastelusta jätetään pois tutkittavien asenteet, mielipiteet sekä fyysiset ja psykologiset ominaisuudet. Taustakysymykset ovat kulttuuri-, yhteiskunta- ja aikasidonnaisia, jolloin kysely kiinnittyy aina kuhunkin yhteiskuntaan ja aikakauteen. (Alastalo 2005: 193.) Taustatietoja selvittämällä halusimme saada tietoa yksinhuoltajaäitien yhteiskunnallisesta asemasta ja elämäntilanteesta. Taustatietokysymyksiä laadittaessa sekä vastauksia tarkastellessa pyrimme huomioimaan kysymysten ja vastausten kulttuuri-, yhteiskunta- ja aikasidonnaisuuden.

Pyrimme laatimaan helposti täytettävän ja ulkoasultaan selkeän kyselylomakkeen (liite 1). Kyselylomake oli kaksipuoleinen ja avoimille kysymyksille oli jätetty kysymyksen sisällön vaatima riittävä vastaustila. Kyselyn lähetekirjelmässä kerroimme olevamme Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoita Helsingistä, Suomesta. Meidän lisäksi kyselylomakkeen tekemiseen ja alustavaan analysointiin osallistui kanssamme työelämäharjoittelussa ollut kolmas opiskelija Tuulikki Leinonen. Lähetekirjelmässä kerroimme, että kyselylomakkeen avulla keräämme tietoa opinnäytetyötämme varten. Lisäksi kerroimme lähetekirjelmässä, että keräämämme tiedon avulla päiväkotit voivat kehittää palvelujaan. Lähetekirjelmässä korostimme kyselyn olevan luottamuksellinen. Kyselylomakkeen lopussa pyysimme palauttamaan lomakkeen seuraavana päivänä sekä kiitimme vastaajaa hänen ajastaan ja avustaan. Liitteenä (liite 1) oleva kyselylomake on käännetty espanjan kielestä suomen kielelle, jolloin se ei ole alkuperäinen kyselylomake. Liitteen versiossa kysymysten vastaustilaa on asettelujen takia supistettu. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2010: 204.)

5.2 Kohderymänä yksinhuoltajaäidit

Opinnäytetyömme aineistonkeruuta suunnitellessa pohdimme kuinka laajan aineiston tarvitsemme tutkimusongelman selvittämiseksi. Yleinen kysymys, joka kvalitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruun yhteydessä esitetään on, kuinka paljon aineistoa täytyy kerätä, että tutkimus olisi tieteellistä, edustavaa ja opinnäytetyöksi kelpaavaa. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoksi riittää yleensä pienikin tutkimusjoukko, koska ilmiötä, tapahtumaa tai toimintaa pyritään ymmärtämään ja tekemään siitä teoreettisesti mielekäs tulkinta. (Eskola – Suoranta 1998: 60.) Opinnäytetyömme kohderyhmä oli kvalitatiiviselle tutkimukselle epätyypillinen, sillä pyrimme sisällyttämään siihen kaikki päiväkodin asiakkaina olevat yksinhuoltajaäidit.

Valitsimme opinnäytetyömme kohderyhmäksi kaikkien Casa de los Angelesin päiväkodissa hoidossa olevien lasten yksinhuoltajaäidit, koska halusimme selvittää päiväkotiasiakkuuden myötä saatua tukea mahdollisimmin suurelta joukolta yksinhuoltajaäitejä. Tämän avulla päiväkodin antaman tuen laatu ja merkitys olisi osoitettavissa myös tilastollisesti. Tarkoituksenamme oli selvittää vain Casa de los Angelesin yksinhuoltajaäitien saamaa tukea päiväkotiasiakkaaksi tulemisen myötä, jonka takia emme ottaneet tutkimusjoukkoomme muita yksinhuoltajaäitejä Casa de los Angelesin ulkopuolelta. Tutkimusjoukkomme suuren koon avulla tavoitteenamme oli saada tarkempia mittauksia tutkimuskohteesta. Emme poimineet tutkimusjoukostamme otosta, koska halusimme

selvittää kaikkien Casa de los Angelesin päiväkodin yksinhuoltajaäitien kokemuksia päiväkotiasiakkuuden antamasta tuesta heidän elämänhallintaansa. (Uusitalo 1999: 72–73.)

5.3 Kysymysten laatiminen

Laadimme kyselylomakkeemme elämänhallinnan teorian pohjalta. Laatimamme kyselylomakkeen tavoitteena oli selvittää tutkimusongelmamme selvittämisen kannalta oleelliset yksinhuoltajaäitien taustatiedot sekä heidän elämänhallintaansa vaikuttavat tekijät. Lisäksi lomake sisälsi kysymyksiä, joista saatava tieto oli tarkoitettu Casa de los Angelesin päiväkodin käyttöön eikä tutkimusongelmamme tarkasteluun.

Kyselylomakkeemme (liite 1) sisälsi 12 avointa kysymystä, joissa käytimme meksikolaiselle kulttuurille ominaista teittelymuotoa. Elämänhallinnan tarkastelua varten käsitelimme kyselylomakkeen kysymyksistä vain viisi. Näistä kyselylomakkeen kysymyksistä neljä käsittelivät vastaajien taustatietoja ja yksi yksinhuoltajaäitien kokemuksia päiväkodin antamasta tuesta. Muut kyselylomakkeen seitsemän kysymystä oli tarkoitettu antamaan työelämätaholle arvokasta tietoa asiakkaidensa kokonaiselämäntilanteesta. Työelämätaho voi hyödyntää opinnäytetyössämme tuotetun tiedon lisäksi myös muiden kysymysten vastausten tietoja päiväkotitoimintansa kehittämiseen.

Taustatietojen kysyminen oli oleellista, koska se lisäsi ymmärrystämme yksinhuoltajien elämäntilanteesta ja antoi pohjaa elämänhallinnan tarkastelulle. Kysyimme yksinhuoltajaäitien ikää, koulutusta ja työtilannetta, koska ne vaikuttavat ihmisen ulkoiseen elämänhallintaan (Roos 1987: 65). Allardt näkee koulutuksen ja työn elintason (having) tarpeen osa-alueiksi, joilla on vaikutusta ihmisen hyvinvointiin. (Allardt 1993: 89). Kysymällä ”kasvatatteko lapsenne yksin?” halusimme selvittää ovatko kyselyymme vastanneet todellisuudessa yksinhuoltajia.

Opinnäytetyömme tutkimusongelman selvittämisen kannalta kyselylomakkeen merkittävin kysymys oli: ”Uskotteko, että päiväkotitoimi on auttanut teitä elämässänne ja miten?”. Kysymyksen avulla halusimme selvittää miten kyselyyn osallistuneet yksinhuoltajaäidit kuvailevat päiväkotiasiakkuuden auttaneet heitä elämässään. Kysymysten vastausten analysoinnilla ja tulosten tulkinnalla elämänhallinnan teorian pohjalta selvitimme päiväkotiasiakkuuden antaman tuen vaikutusta yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan. Halusimme käyttää kysymyksen asettelussa mahdollisimman selkeää kieltä, jotta kysy-

mykseen olisi helppo vastata. Tämän takia emme käyttäneet kysymyksessä termiä elämänhallinta.

Kyselylomake oli laadittu espanjan kielellä, koska se on kyselyyn osallistuneiden yksinhuoltajaäitien äidinkieli ja näin ollen oli ainut mahdollinen kieli toteuttaa kysely. Laadimme kysymykset meksikolaisen espanjan kielen opettajamme ja päiväkodin henkilökunnan avustuksella. Pohdimme kysymyksiä ja niiden muotoa parhaiten tutkimusongelmaamme vastaaviksi yhdessä päiväkodin johdon eli perustajan, johtajan ja vapaaehtoistyön koordinaattorin kanssa. Teimme kyselylomakkeesta raakaversioon, jonka annoimme arvioitavaksi lastentarhanopettajalle ja johtajalle, joiden palautteiden perusteella muokkasimme kyselylomakkeen lopulliseen muotoonsa. Annoimme lopulliset kyselylomakkeet jokaisen opettajan luokkaan ja pyysimme heitä jakamaan kyselylomakkeen jokaisen lapsen äidille. Yhteensä kyselylomakkeita jaettiin 72 opettajalle mukaan lukien. Kerroimme jokaiselle opettajalle kyselyn tarkoituksesta sekä palautuspäivämäärän, joka oli seuraava päivä. Pohdimme sopivaa vastausaikaa yhdessä päiväkodin johdon kanssa. Päiväkodin perustaja ja vapaaehtoiskoordinaattori olivat sitä mieltä, että mahdollisimman pikainen palautuspäivämäärä varmistaisi korkean vastausprosentin.

5.4 Kyselyaineiston sisällönanalyysi ja sisällön erittely

Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmä on laadullinen, mutta käytämme aineiston analysoinnissa kvalitatiivisen lisäksi kvantitatiivista analyysia. Molempia analyysitapoja voidaan soveltaa samassa tutkimuksessa sekä saman tutkimusaineiston analysoinnissa, koska ne eivät ole toisiaan poissulkevia analyysimalleja (Alasuutari 2011: 32). Järjestimme opinnäytetyömme lopullisen aineiston sisällön erittelyn ja sisällönanalyysin tavalla aineistolähtöisesti. Sisällön analyysistä ja sisällön erittelystä puhutaan monessa lähteessä synonyymeina. Tuomen ja Sarajärven (2012: 106) mukaan sisällön erittely on kvantitatiivista dokumenttien analyysia ja sisällönanalyysi on dokumenttien sisällön kuvaamista sanallisesti. (Tuomi - Sarajärvi 2012: 105.) Sisällön erittelyssä aineistosta analysoidaan kvantitatiivisesti mitä ja miten jostakin asiasta on kirjoitettu tai sanottu. Sisällön erittelyn mukaisessa analyysin mittauksessa lasketaan kirjoitettujen asioiden mainittu määrä tai termien esiintyvyys. (Eskola – Suoranta 2008: 185.) Analysoimme vastauksia etsimällä niissä mainittuja merkityksiä ja tarkoitussisältöjä, eikä esiintyviä sanoja tai lauseita. Muodostimme jokaisen kysymyksen asiasisällöistä luokkia ja lasimme niiden esiintyvyyden. Eskolan ja Suorannan (2008: 185) mukaan sisällönanalyysi

lyysissä tutkimusongelmaan vastataan kvantitatiivisten mittaustulosten avulla (Eskola – Suoranta 2008: 185).

Keräsimme kyselyyn osallistuneiden yksinhuoltajaäitien palauttamat kyselylomakkeet luokkien opettajilta kolmen seuraavan päivän aikana. Täytettyjä kyselylomakkeita palautettiin yhteensä 64 kappaletta, jolloin kyselyn vastausprosentiksi tuli 88,9. Kahdeksan kyselylomaketta jäi palauttamatta ja neljää emme voineet analysoida, jolloin analysoitaviksi kyselylomakkeiksi jäi 60 lomaketta eli 83,3 prosenttia. Emme voineet analysoida neljää kyselylomaketta edes työelämätahon avustuksella kyselylomakkeiden epäselvän kirjoitustavan tai käsialan vuoksi.

Analyysin tekemiseksi käännsimme kyselyn vastaukset ensin espanjan kielestä englannin kielelle. Saimme apua kääntämiseen vapaaehtoistyön koordinaattorilta ja espanjan opettajaltamme, jolloin kääntäminen ei jäänyt ainoastaan meidän espanjan kielen taitojemme varaan. Käännöksen suoritettuaamme luimme vastaukset muutamaan kertaan läpi, jolloin varmistuimme myös aineiston kattavuudesta. Aineiston järjestämisen ensimmäisessä vaiheessa aineiston kattavuus tarkistetaan kahden seikan avulla: sisältyykö aineistoon selviä virheellisyksiä ja puuttuuko siitä mahdollisesti tietoja. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2012: 221–222.) Kattava aineisto ei velvoittanut meitä myöskään tietojen täydentämiseen esimerkiksi haastattelujen avulla tai yhteydenottojen merkeissä.

5.4.1 Taustatietojen analysointi

Kyselylomakkeemme taustatietokysymyksistä analysoimme seuraavien kysymysten vastaukset: ”äidin ikä”, ”koulutustaso”, ”kasvatatteko lapsenne yksin?” ja ”missä työskentelette?”. Ikäkysymyksen analysoimme muodostamalla kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä ikäryhmiä ja laskimme kuhunkin ikäryhmään kuuluvien vastaajien lukumäärän. Jaoimme vastaajat ikäryhmiin, koska halusimme vertailla eri-ikäisten yksinhuoltajaäitien kokemuksia päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta tuesta. Päiväkotitoiminnan kehittämisen kannalta ikäryhmittäisen vertailun tulokset ja tulkinnat antavat mahdollisuuden tarjota oikeanlaista tukea kullekin ikäryhmälle. Muodostimme viisi ikäryhmää ikäjakaumasta, jotka olivat 17–22-, 23–27-, 28–32-, 33–37- ja yli 38-vuotiaat. Halusimme jakaa vastaajat ikäryhmiin, joissa ikäjakauma oli pieni. Koska ikäryhmiemme ikäjakauma oli pieni, meillä oli mahdollisuus tarkastella millaista tukea eri-ikäiset yksinhuoltajaäidit kokivat saaneen päiväkotiasiakkuuden myötä.

Koulutustaso-kysymyksen vastaukset analysoimme etsimällä vastauksissa esiintyvät koulutustasot, jotka olivat ala-aste, ylä-aste, lukio ja yliopisto. Muutamissa vastauksissa koulutustasosta oli käytetty meille tuntemattomia termejä, joiden merkitystä selvitimme yhdessä työelämätahon kanssa. Tuntemattomat termit osoittautuivat synonyymeiksi jo tiedetyille koulutustasoille. Laskimme koulutustasojen esiintyvyyden yksinhuoltajaäitien vastauksista ja esitimme tulokset kvantitatiivisesti.

Kysyimme työtilannetta kysymyksellä ”missä työskentelette?” Analysoimme työtilanne kysymyksen vastauksista ainoastaan, onko vastaajalla työpaikkaa vai ei. Laskimme yhteen kuinka monella vastaajista oli työpaikka ja kuinka monella ei. Osa vastaajista ei vastannut työtilanne-kysymykseen. Kysymyksen ”kasvatatteko lapsenne yksin?” vastauksia analysoimme erittelemällä vastaukset yksin sekä jonkun kanssa vaihtoehtoihin. Yksin-vaihtoehtoon analysoimme kuuluvaksi ne vastaajat, jotka kertoivat vastauksissaan sananmukaisesti kasvattavansa lapsensa täysin yksin. Analysoimme yksin-vaihtoehtoon kuuluvaksi myös ne vastaajat, jotka kertovat vastauksissaan kasvattavansa lapsensa yksin jonkun läheisen tuella. Jonkun kanssa-vastauksiin analysoimme kuuluvaksi ne vastaukset, joissa äiti kertoo kasvattavansa lapsen yhdessä kumppaninsa tai läheisensä kanssa. Osa vastaajista ei vastannut kysymykseen.

5.4.2 Kokemuksia päiväkotiasiakkuuden antamasta tuesta

Elämänhallinnan kokemusten kannalta merkittävimmän kysymyksen: ”Uskotteko päiväkodin auttaneen teitä elämässänne ja miten?” analysoinnin aloitimme keräämällä kaikki vastauksissa mainitut asiat, jotka ovat vastanneiden mielestä auttaneet heitä elämässään. Analysoimme kysymyksen vastauksia etsimällä niissä mainittuja merkityksiä ja tarkoitussisältöjä, eikä esiintyviä sanoja tai termejä. Tulkitsimme ja jaoimme vastaukset luokkiin, pyrkien säilyttämään vastauksen merkityssisällön ennallaan. Emme muodostaneet jokaisesta hieman eri tavalla kirjoitetusta asiasta uutta luokkaa, jos katsoimme asiasisällön lähestulkoon samaksi.

Kysymyksen vastauksista muodostimme 15 luokkaa, jotka kuvaavat yksinhuoltajaäitien kokemuksia Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta avusta ja tuesta heidän elämässään. Muodostimme luokan: ”mahdollistanut työn teon/etsimisen” kysymyksen vastauksista, joissa mainittiin, että lapsen päivähoitopaikan avulla äidit

ovat voineet työskennellä tai etsiä töitä. Laskimme luokkaan kuuluvaksi myös vastaukset, joissa vastaajat kuvailevat päiväkodin olevan turvallinen paikka lapsilleen heidän ollessaan töissä.

Muodostimme luokan: ”tukeut lasten kasvatuksessa” vastauksista, joissa yksinhuoltajaäidit mainitsivat kasvatukseen liittyviä asioita, joihin he kokivat saaneensa tukea. Vastauksissa mainittiin, että päiväkotiasiakkuus oli antanut vinkkejä äideille lasten kasvatuksessa. Osassa vastauksissa mainittiin sananmukaisesti, että päiväkotitoiminnan tukeneen vastaajia lasten kasvatuksessa.

”Auttanut useissa asioissa” -luokka muodostui vastauksista, joissa yksinhuoltajaäidit eivät kuvailleet mitään konkreettista saamaansa apua, vaan kertoivat vastauksissaan saaneensa päiväkotiasiakkuuden myötä paljon tukea tai tukea monissa asioissa. Jos yksinhuoltajaäidit kertoivat vastauksissaan saaneensa esimerkiksi apua lasten kasvatuksessa sekä apua useissa asioissa, luokittelimme vastaukset molempien luokkien alle.

Luokan ”mahdollistanut opiskelujen jatkamisen” muodostimme vastauksista, joissa vastaajat mainitsivat päiväkodin mahdollistaneen lapsen päivähoidon avulla opiskelujen jatkamisen. ”Mahdollistanut paremman tulevaisuuden” -luokka muodostui yksinhuoltajaäitien vastauksista, joissa he kertoivat päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen paremman tulevaisuuden suunnittelun tai toivon paremmasta tulevaisuudesta. Luokka: ”auttanut oppimaan uusia asioita” muodostui yksinhuoltajaäitien vastauksista, joissa he kertoivat oppineensa uusia asioita päiväkotiasiakkuuden myötä. Mikäli yksinhuoltajaäidit kertoivat vastauksissaan oppineensa jonkin konkreettisen asian päiväkotiasiakkuuden myötä, muodostimme siitä oman terminsä, kuten ”opettanut noudattamaan sääntöjä”.

Muodostimme luokan ”mahdollistanut taloudellisen tilanteen paranemisen” kysymyksen vastausten perusteella, joissa yksinhuoltajaäidit kertoivat päiväkotiasiakkuuden myötä taloudellisen tilanteensa parantuneen. Osassa vastauksissa yksinhuoltajaäidit kuvailevat päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen palkkatyön ja sitä kautta taloudellisen tilanteen paranemisen. Edellä mainitut merkityssällöt jaoimme luokkien alle ”mahdollistanut työn teon/etsimisen” ja ”mahdollistanut taloudellisen tilanteen paranemisen”.

”Mahdollistanut ravinnon saamisen”-luokka muodostui vastauksista, joissa joko mainittiin ravitsemuksen parantuminen tai ruuan saaminen päiväkodissa. Jos vastauksissa mainittiin ravinnon saaminen ruoka-avustuksen muodossa, luokittelimme vastauksen kuuluvan ”mahdollistanut ilmaisten palvelujen saamisen” -luokan alle. Muodostimme luokan ”tukenut sosiaalisten taitojen kehittämisessä” vastausten perusteella, joissa vastaajat kertoivat sosiaalisten taitojensa kehittyneen päiväkotitoiminnassa mukana olemisen myötä, sekä vuorovaikutuksessa henkilökunnan, vapaaehtoistyöntekijöiden sekä muiden yksinhuoltajaäitien kanssa. Osassa vastauksissa mainittiin suoranaisesti sosiaalisten taitojen kehittyminen.

Vastaajat kuvailivat päiväkotiasiakkuuden auttaneen heitä elämässään ilmaisten palvelujen saamisen kautta, josta muodostimme luokan ”mahdollistanut ilmaisten palvelujen saamisen”. Yksinhuoltajaäitien vastauksissa esiintyneet ilmaiset palvelut olivat ilmainen päivähoito, lasten lääkäripalvelut ja ruoka-avustukset. Laskimme luokan alle kuuluvaksi vastaukset, joissa yksinhuoltajaäidit kuvailivat saaneensa ilmaisia palveluja tai mainitsevat saaneensa joitakin edellä mainituista ilmaisista palveluista.

Muodostimme luokan ”mahdollistanut enemmän aikaa lapsille” yksinhuoltajaäitien vastausten perusteella, joissa he kertoivat voivansa viettää enemmän aikaa lastensa kanssa päiväkotiasiakkuutensa myötä. Luokka ”lisännyt itsenäisyyttä” muodostui yksinhuoltajaäitien vastauksista, joissa he kertoivat itsenäisyytensä lisääntyneen päiväkotiasiakkuuden myötä. Vastaajat kertoivat vastauksissa sanamukaisesti itsenäisyytensä lisääntymisestä. ”Tarjonnut palkallisen työn päiväkodissa”-luokka muodostui vastauksista, joissa vastaajat kertoivat päiväkotiasiakkuuden auttaneen heitä tarjoamalla palkallisen työn päiväkodissa.

Luokka ”opettanut noudattamaan sääntöjä” muodostui kysymyksen vastauksista, joissa yksinhuoltajaäidit kertoivat oppineensa noudattamaan päiväkodin heille asettamia velvollisuuksia ja päiväkotitoiminnan sääntöjä. Päiväkotitoiminnan sääntöjä ovat muun muassa tarkat ajat, jolloin lapsi tulee tuoda päiväkotiin ja hakea päiväkodista sekä päivittäisten työpalvelusaikojen noudattaminen. Yksinhuoltajaäideiltä vaaditaan tunnin työpalveluksen suorittamista päiväkodissa päivittäin. Luokka ”lisännyt vastuullisuutta” muodostui vastauksista, joissa vastaajat kertoivat sanamukaisesti vastuullisuutensa lisääntyneen päiväkotiasiakkuuden myötä.

Luokkien muodostamisen jälkeen laskimme niiden esiintyvyyden ikäryhmittäin. Ikäryhmät olivat 17–22-, 23–27-, 28–32-, 33–37- ja yli 38-vuotiaat. Laskimme luokkien esiintymistiheyden eli montako kertaa kunkin ikäryhmän kyselyyn osallistuneet yksinhuoltajaäidit mainitsivat vastauksissaan kyseiseen luokkaan kuuluvia asioita.

6 Tulokset

6.1 Yksinhuoltajaäitien taustat

Kyselyymme vastanneet 60 yksinhuoltajaäitiä olivat iältään 17–43-vuotiaita. Tarkastellaksemme yksinhuoltajaäitien ikäjakaumaa jaoinme vastaajat ikäryhmiin. Ikäryhmissä 17–22 ja 23–27 oli molemmissa 21 (35 %) yksinhuoltajaäitiä, ikäryhmässä 28–32 kahdeksan (13,3 %) yksinhuoltajaäitiä, ikäryhmässä 33–37 kuusi (10 %) yksinhuoltajaäitiä sekä yli 38-vuotiaiden ikäryhmässä neljä (6,7 %) yksinhuoltajaäitiä.

Kyselymme tuloksista selvisi, että 25 (41,7 %) kyselyymme osallistuneella yksinhuoltajaäideillä oli korkeimpana suoritettuna koulutustasona ylä-asteen koulu, 15 (25 %) kyselyyn vastanneella lukio, 11 (18,3 %) vastaajalla ala-asteen koulu ja yhdeksällä (15 %) vastaajalla yliopisto. Seuraavassa taulukossa (taulukko 1) on esitetty yksinhuoltajaäitien koulutustaso ikäryhmittäin.

Taulukko 1. Yksinhuoltajaäitien koulutustaso Casa de los Angelesin päiväkodissa

Ikäryhmä (vuotta)	17–22	23–27	28–32	33–37	38+	Yht.
Vastaajien määrä (kpl)	21	21	8	6	4	60
Koulutustaso						
Ala-asteen koulu	3	3	1	1	3	11
Ylä-asteen koulu	7	8	6	4	0	25
Lukio	8	4	1	1	1	15
Yliopisto	3	6	0	0	0	9

17–22-vuotiaiden yksinhuoltajaäitien ikäryhmästä kahdeksan (38,1 %) vastaajan korkein koulutustaso oli lukio, seitsemän (33,3 %) vastaajan ylä-asteen koulu, kolmen (14,3 %) vastaajan ala-asteen koulu ja kolmen (14,3 %) vastaajan yliopisto. 23–27-vuotiaista yksinhuoltajaäideistä kahdeksalla (38,1 %) oli korkeimpana suoritettuna koulutustasona ylä-asteen koulu, kuudella (28,6 %) vastaajalla yliopisto, neljällä (19 %)

vastaajalla lukio ja kolmella (14,3 %) vastaajalla ala-asteen koulu. 28–32-vuotiaiden yksinhuoltajaäitien ikäryhmästä korkeimpana suoritettuna koulutustasona kuudella (75 %) oli ylä-asteen koulu, yhdellä (12,5 %) ala-asteen koulu ja yhdellä (12,5 %) vastaajalla lukio. 33–37-vuotiaista yksinhuoltajaäideistä neljällä (66,7 %) oli suoritettuna ylä-asteen koulu, yhdellä (16,7 %) ala-asteen koulu ja yhdellä (16,7 %) vastaajista lukio. Yli 38-vuotiaista yksinhuoltajaäideistä kolmella (75 %) oli suoritettuna ala-asteen koulu ja yhdellä (25 %) vastaajalla lukio.

Casa de los Angelesin päiväkotitoiminta velvoittaa, että lapselleen päivähoitopaikkaa hakevilla yksinhuoltajaäideillä on työpaikka tai heidän pitää etsiä työ lapselleen päivähoitopaikan saamiseksi. Laitimamme kyselyn perustieto-osuudessa kysyttiin yksinhuoltajaäitien työtilannetta, koska halusimme selvittää kuinka monella yksinhuoltajaäidillä todellisuudessa on työpaikka. Kyselyn vastauksista selvisi, että kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä 56 (93,3 %) oli työpaikka. Kolmella (5 %) vastanneista ei ollut työpaikkaa sekä yksi (1,7 %) kyselyyn osallistuneista ei vastannut tähän kysymykseen. Seuraavassa taulukossa (taulukko 2) on esitetty Casa de los Angelesissa asiakkaana olevien yksinhuoltajaäitien työtilanne ikäryhmittäin.

Taulukko 2. Yksinhuoltajaäitien työtilanne ikäryhmittäin

Ikäryhmä (vuotta)	17–22	23–27	28–32	33–37	38+	Yht.
Vastaajien määrä (kpl)	21	21	8	6	4	60
Palkkatyössä	18	21	7	6	4	56
Työtön	2	0	1	0	0	3
Ei vastausta	1	0	0	0	0	1

Ikäryhmästä 17–22 palkkatyössä oli 18 (85,7 %) yksinhuoltajaäitiä, työttömänä kaksi (9,5 %) ja yksi (4,8 %) kyselyyn osallistuneista ei vastannut kysymykseen. 23–27-vuotiaiden ikäryhmästä palkkatyössä olivat kaikki 21 (100 %) yksinhuoltajaäitiä. 28–32-vuotiaiden ikäryhmästä palkkatyössä oli seitsemän (87,5 %) yksinhuoltajaäitiä ja työttömänä yksi (12,5 %) yksinhuoltajaäiti. 33–37-vuotiaiden ikäryhmästä palkkatyössä olivat kaikki kuusi (100 %) yksinhuoltajaäitiä ja yli 38-vuotiaiden ikäryhmästä palkkatyössä olivat kaikki neljä (100 %) yksinhuoltajaäitiä.

Halusimme kartoittaa yksinhuoltajaäitien kasvatustilannetta valitsemalla analysoitavaksi kysymyksen ”Kasvatatteko lapsenne yksin?”, koska se liittyi yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan. Kyselyn vastausten mukaan 21 (35 %) yksinhuoltajaäitiä kertoi kasvat-

tavansa lapsensa yksin. 30 (50 %) yksinhuoltajaäideistä kertoi, ettei kasvata lapsiaan yksin. Yhdeksän (15 %) yksinhuoltajaäideistä ei vastannut edellä mainittuun kysymykseen. Seuraavassa taulukossa (taulukko 3) on esitetty yksinhuoltajaäitien kasvatustilanne ikäryhmittäin.

Taulukko 3. Casa de los Angelesissa asiakkaana olevien yksinhuoltajaäitien kasvatustilanne

Ikäryhmä (vuotta)	17–22	23–27	28–32	33–37	38+	Yht.
Vastaajien määrä (kpl)	21	21	8	6	4	60
Yksin	9	9	2	0	1	21
Jonkun kanssa	6	11	6	5	2	30
Ei vastausta	6	1	0	1	1	9

17–22-vuotiaiden ikäryhmästä yhdeksän (42,9 %) yksinhuoltajaäideistä kasvatti lapsensa yksin, kuusi (28,6 %) jonkun kanssa ja kuusi (28,6 %) ei vastannut kysymykseen. 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä yhdeksän (42,9 %) yksinhuoltajaäideistä kasvatti lapsensa yksin, 11 (52,4 %) jonkun kanssa ja yksi (4,8 %) ei vastannut kysymykseen. 28–32-vuotiaiden ikäryhmästä kaksi (25 %) yksinhuoltajaäitiä kasvatti lapsensa yksin ja kuusi (75 %) jonkun kanssa. 33–37-vuotiaiden ikäryhmän kuudesta yksinhuoltajaäidistä viisi (83,3 %) kasvatti lapsensa jonkun kanssa ja yksi (16,7 %) ei vastannut tähän kysymykseen. Yli 38-vuotiaiden neljästä yksinhuoltajaäidistä yksi (25 %) kasvatti lapsensa yksin, kaksi (50 %) jonkun kanssa ja yksi (25 %) ei vastannut kysymykseen. Taulukosta (taulukko 3) näemme, että yksinhuoltajien kasvatustilanteessa ei ole ikäryhmittäin merkittäviä eroja, joiden tarkasteleminen toisi lisäarvoa tutkimusongelmamme selvittämiseen. 15 prosenttia yksinhuoltajaäideistä ei vastannut kysymykseen, joten tulokset eivät ole vertailukykyisiä.

6.2 Päiväkotiasiakkuus yksinhuoltajaäitien elämän tukena

Selvittääksemme tutkimusongelmaamme, kuinka Casa de los Angelesin päiväkoti tukee yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa, kyselymme sisälsi kysymyksen: ”Uskotteko, että päiväkoti on auttanut teitä elämässänne ja miten?” Seuraavassa taulukossa (taulukko 4) on esitettyä yksinhuoltajaäitien vastaukset lopullisina muodostettuina luokkina. Luokkien esiintyvyydet on laskettu ikäryhmittäin, koska tarkoituksenamme oli vertailla eri-ikäisten yksinhuoltajaäitien kokemusten eroja päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta tuesta.

Taulukko 4. Yksinhuoltajaäitien kokemuksia Casa de los Angelesin päiväkodin antamasta tuesta ikäryhmittäin

Ikäryhmä (vuotta)	17–22	23–27	28–32	33–37	38+	Yht.
Vastaaajien määrä (kpl)	21	21	8	6	4	60
Luokka						
Mahdollistanut työn teon/etsimisen	6	15	6	5	2	34
Tukenut lasten kasvatuksessa	3	9	0	1	0	13
Auttanut useissa asioissa	3	1	1	0	1	6
Mahdollistanut opiskelujen jatkamisen	4	0	0	0	0	4
Mahdollistanut paremman tulevaisuuden	0	2	1	0	0	3
Auttanut oppimaan uusia asioita	2	1	0	0	0	3
Mahdollistanut taloudellisen tilanteen paranemisen	3	0	0	0	0	3
Mahdollistanut ravinnon saamisen	3	0	0	0	0	3
Tukenut sosiaalisten taitojen kehittämisessä	3	0	0	0	0	3
Mahdollistanut ilmaisten palvelujen saamisen	0	2	0	0	0	2
Mahdollistanut enemmän aikaa lapsille	0	1	1	0	0	2
Lisännyt itsenäisyyttä	0	1	1	0	0	2
Tarjonnut palkallisen työn päiväkodissa	0	1	0	0	0	1
Opettanut noudattamaan sääntöjä	0	1	0	0	0	1
Lisännyt vastuullisuutta	0	0	0	0	1	1
Luokkien esiintyvyys	27	34	10	6	4	81

Aineiston analyysissä muodostimme sisällönanalyysillä 15 luokkaa, jotka kuvasivat yksinhuoltajaäitien kokemuksia Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta tuesta heidän elämässään. Voidaksemme vertailla eri ikäryhmien yksinhuoltajaäitien kuvailemaa päiväkotiasiakkuuden myötä saatua tukea, laskimme sisällön erittelyllä kuinka monta kertaa jokainen muodostettu luokka esiintyi kussakin ikäryhmässä (taulukko 4). Lisäksi laskimme kussakin ikäryhmässä esiintyvät luokkien määrät yhteen. Tämän avulla halusimme selvittää, kuinka paljon eri ikäryhmien yksinhuoltajaäidit mainitsivat eri luokkiin kuuluvia asioita suhteessa ikäryhmän yksinhuoltajaäitien määrään. 17–22-vuotiaiden ikäryhmän 21 yksinhuoltajaäidin vastauksista laskimme yhteensä 27 luokkaa, 23–27-vuotiaiden ikäryhmän 21 yksinhuoltajaäidin vastauksista 34 luokkaa, 28–32-vuotiaiden ikäryhmän kahdeksan yksinhuoltajaäidin vastauksesta 10 luokkaa, 32–37-vuotiaiden ikäryhmän kuuden yksinhuoltajaäidin vastauksesta kuusi luokkaa ja yli 38-vuotiaiden neljän yksinhuoltajaäidin vastauksesta neljä luokkaa. Kaikki ikäryhmät mukaan lukien luokkia esiintyi yhteensä 81 kappaletta.

Kyselyyn osallistuneet yksinhuoltajaäidit mainitsivat useita eri asioita, jotka ovat päiväkodin asiakkuuden myötä auttaneet ja tukeneet heitä elämässään. Eniten esiintyvä muodostettu luokka kaikkien ikäryhmien yksinhuoltajaäitien vastauksista oli ”mahdollistanut työn teon/etsimisen”, joka esiintyi yhteensä kyselyyn vastanneiden yksinhuoltajaäitien vastauksissa 34 (56,7 %) kertaa. Luokka kuvasi yksinhuoltajaäitien kokemuksia

päiväkotiasiakkuuden myötä mahdollistuneesta työn teosta tai etsimisestä. ”Mahdollistanut työn teon/etsimisen”-luokka esiintyi ikäryhmissä seuraavasti: 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä kuusi (28,6 %) kertaa, 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä 15 (71,4 %) kertaa, 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä kuusi (75 %) kertaa, 33–37-vuotiaiden ikäryhmässä 5 (83,3 %) kertaa ja yli 38-vuotiaiden ikäryhmässä kaksi (50 %) kertaa.

Toiseksi eniten esiintyvä muodostettu luokka kaikkien ikäryhmien yksinhuoltajaäitien vastauksista oli ”tukenut lasten kasvatuksessa”, joka esiintyi yhteensä 13 (21,7 %) kertaa kyselyyn vastanneiden yksinhuoltajaäitien vastauksissa. ”Tukenut lasten kasvatuksessa”-luokka esiintyi ikäryhmissä seuraavasti: 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä kolme (14,3 %) kertaa, 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä yhdeksän (42,9 %) kertaa, 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä luokka ei esiintynyt kertaakaan, 33–37-vuotiaiden ikäryhmässä yhden (16,7 %) kerran ja yli 38-vuotiaiden ikäryhmässä luokka ei esiintynyt yhtään kertaa.

Kolmanneksi eniten esiintyvä kaikkien ikäryhmien yksinhuoltajaäitien vastauksista muodostettu luokka oli ”auttanut useissa asioissa”, joka esiintyi yhteensä kyselyyn vastanneiden yksinhuoltajaäitien vastauksissa kuusi (10 %) kertaa. ”Auttanut useissa asioissa”-luokka esiintyi ikäryhmissä seuraavasti: 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä kolme (14,3 %) kertaa, 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä yhden (4,8 %) kerran, 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä yhden kerran (12,5 %), 33–37-vuotiaiden ikäryhmässä luokka ei esiintynyt kertaakaan ja yli 38-vuotiaiden ikäryhmässä yhden (25 %) kerran.

Osa kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä mainitsi vastauksissaan, että lastensa hoitopaikan saamisen myötä he ovat voineet jatkaa opiskelujaan. Muodostettu luokka ”mahdollistanut opiskelujen jatkamisen” esiintyi yksinhuoltajaäitien vastauksissa yhteensä neljä (6,7 %) kertaa. Luokka ”mahdollistanut opiskelujen jatkamisen” esiintyi vain 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä. Luokan esiintyvyys tämän ikäryhmän vastauksissa oli neljä (19 %) kertaa.

Kolme (5 %) yksinhuoltajaäitiä kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heille paremman tulevaisuuden. Muodostettu luokka ”mahdollistanut paremman tulevaisuuden” esiintyi vain seuraavissa ikäryhmissä: 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä kaksi (9,5 %) kertaa ja 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä yhden (12,5 %) kerran. Myös kolme (5 %) kaikista yksinhuoltajaäideistä mainitsi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden auttaneen heitä oppimaan uusia asioita. Luokka ”auttanut oppimaan uusia asioita”

esiintyi vain seuraavissa ikäryhmissä: 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä kaksi (9,5 %) kertaa ja 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä yhden (4,8 %) kerran.

Kolme (5 %) kaikista kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä mainitsi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heidän taloudellisen tilanteensa paranemisen. Muodostettu luokka ”mahdollistanut taloudellisen tilanteen paranemisen” esiintyi vain 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa sen esiintyvyys oli kolme (14,3 %) kertaa. Myös kolme (5 %) kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä mainitsi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heille paremman ravitsemuksen ja ravinnon saamisen. Luokka ”mahdollistanut ravinnon saamisen” esiintyi vain 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä kolme kertaa (14,3 %). Lisäksi kolme (5 %) kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan sosiaalisten taitojensa kehittyneen päiväkotiasiakkuuden myötä. Luokka ”tukeutunut sosiaalisten taitojen kehittymisessä” esiintyi vain 17–22-vuotiaiden yksinhuoltajaäitien ikäryhmässä kolme (14,3 %) kertaa.

Muodostettu luokka ”mahdollistanut ilmaisten palvelujen saamisen” esiintyi kyselyyn osallistuneiden yksinhuoltajaäitien vastauksissa yhteensä kaksi (3,3 %) kertaa. Luokka esiintyi ainoastaan 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa sen esiintyvyys oli kaksi (9,5 %) kertaa. Kaksi (3,3 %) kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäidistä mainitsi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen enemmän aikaa lapsille. Luokka ”mahdollistanut enemmän aikaa lapsille” esiintyi ainoastaan kahdessa ikäryhmässä. 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä luokka esiintyi yhden kerran (4,8 %) ja 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä myös yhden (12,5 %) kerran. Luokka ”lisännyt itsenäisyyttä” esiintyi kyselyyn vastanneiden yksinhuoltajaäitien vastauksissa kaksi (3,3 %) kertaa. Luokka esiintyi ainoastaan kahdessa ikäryhmässä. 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä luokka esiintyi yhden (4,8 %) kerran ja 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä yhden (12,5 %) kerran.

Yksi (1,7 %) kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksessaan Casa de los Angelesin tarjonnan hänelle palkallisen työn päiväkodissa. Muodostettu luokka ”tarjonnut palkallisen työn päiväkodissa” esiintyi yhden (4,8 %) kerran 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä. Myös luokka ”opettanut noudattamaan sääntöjä” esiintyi yhden (1,7 %) kerran kyselyn vastauksissa, joka esiintyi tuolloin yhden (4,8 %) kerran 23–27-vuotiaiden ikäryhmän vastauksissa. Yksi (1,7 %) yksinhuoltajaäiti kertoi vasta-

uksessaan päiväkotiasiakkuuden lisänneen hänen vastuullisuuttaan. Vastaus sijoittui yli 38-vuotiaiden ikäryhmään, jolloin prosentiksi tuli 25 prosenttia.

6.3 Yhteenveto

Tulosten mukaan 70 prosenttia kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä olivat 17–27-vuotiaita, jolloin päiväkodin suurin asiakasryhmä olivat nuoret yksinhuoltajaäidit ja heidän lapsensa. Kaikista kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä 17–22 ja 23–27-vuotiaiden ikäryhmissä oli molemmissa 35 prosenttia, 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä 13,3 prosenttia, 33–37-vuotiaiden ikäryhmässä 10 prosenttia sekä yli 38-vuotiaiden ikäryhmässä 6,7 prosenttia yksinhuoltajaäitiä.

Tulokset osoittavat, että 41,7 prosentilla kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä korkeimpana suoritettuna koulutustasona oli ylä-asteen koulu, joka oli yleisin suoritettu koulutustaso. 25 prosentilla kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä korkeimpana koulutustasona oli lukio, 18,3 prosentilla ala-asteen koulu ja 15 prosentilla yliopisto.

Suurimmalla osalla eli 93,3 prosentilla kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä oli työpaikka, kuten päivähoitopaikan saamiseksi yksinhuoltajaäideiltä edellytetäänkin. Viidellä prosentilla yksinhuoltajaäideistä ei kuitenkaan ollut palkkatyötä ja 1,7 prosenttia ei vastannut kysymykseen. Tulokset osoittavat, että 50 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kasvatti lapsensa jonkun kanssa, kun taas 35 prosenttia kertoi kasvattavansa lapsensa yksin. 15 prosenttia yksinhuoltajaäideistä ei vastannut kysymykseen.

Selvitimme kyselylomakkeellamme yksinhuoltajaäitien kokemuksia päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta tuesta selvittääksemme onko päiväkotiasiakkuus tukenut yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa. Kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä 56,7 prosenttia kertoi päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heidän työssä käymisen tai työn etsimisen. Toiseksi eniten eli 21,7 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden tukeneen heitä lasten kasvatuksessa.

Kymmenen prosenttia yksinhuoltajaäideistä koki saaneensa päiväkotiasiakkuuden myötä apua useissa asioissa. Seuraavaksi eniten eli 6,7 prosentissa vastauksista mainittiin päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen opiskelujen jatkamisen, jonka vastauksissaan mainitsivat 17–22-vuotiaat yksinhuoltajaäidit. Viisi prosenttia kyselyyn osallistu-

neista yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heille paremman tulevaisuuden, taloudellisen tilanteen paranemisen, auttaneen heitä oppimaan uusia asioita ja mahdollistaneen heille paremman ravitsemuksen tai ravinnon saamisen. 3,3 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen ilmaisten palvelujen saamisen, enemmän aikaa lapsille sekä lisänneen hänen itsenäisyyttään. 1,7 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan Casa de los Angelesin päiväkodin tarjonneen palkallisen työn päiväkodissa, opettaneen noudattamaan sääntöjä ja lisänneen vastuullisuutta.

7 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää Casa de los Angelesin päiväkodin asiakkaana olevien yksinhuoltajaäitien kokemuksia päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta tuesta heidän elämänhallintaansa. Seuraavaksi tulkitsemme ja teemme johtopäätöksiä yksinhuoltajaäideille tekemämme kyselyn tuloksista. Saimme kyselystä analysoitavaksi 60 vastausta, jolloin analysoitava osuus jaetuista 72 kyselylomakkeesta oli 83,3 prosenttia. Pystyimme tekemään kyselyn tulosten perusteella tulkintoja ja johtopäätöksiä päiväkotiasiakkuuden myötä saadusta tuesta yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan, koska tutkimusaineistomme oli kattava ja analysoitavien vastausten prosentti suuri. Käytämme tulkintamme ja johtopäätöksiemme tukena elämänhallinnan teoriaa.

Selvitimme Casa de los Angelesin asiakkaana olevien yksinhuoltajaäitien ikäjakaumaa jakamalla vastaajat ikäryhmiin. Tuloksista selvisi, että 70 prosenttia yksinhuoltajaäideistä oli 17–27-vuotiaita. Ikäjakaumasta voimme päätellä, että päiväkodin suurin asiakasryhmä olivat nuoret yksinhuoltajaäidit ja heidän lapsensa. Päiväkodissa hoidossa olevat lapset ovat iältään 0–4-vuotiaita, joka saattaa olla syy yksinhuoltajaäitien nuoreen ikäenemmistöön. 17–27-vuotiaat yksinhuoltajaäidit kertoivat vanhempiin yksinhuoltajaäiteihin verrattuna enemmän asioita, joissa päiväkotiasiakkuus oli heitä tukenut.

Kyselymme tuloksista selviää, että melkein puolella (41,7 %) kyselyymme osallistuneilla yksinhuoltajaäideillä oli korkeimpana suoritettuna koulutustasona ylä-asteen koulu. Ikäryhmittäisen vertailun perusteella voimme todeta, että nuorimmilla eli 17–27-vuotiailla yksinhuoltajaäideillä oli korkeampi koulutustaso suhteessa yli 28-vuotiaisiin yksinhuoltajaäiteihin. Syitä nuorempien yksinhuoltajaäitien korkeampaan koulutustasoon voivat olla koulutuksen merkityksen kasvaminen nyky-yhteiskunnassa sekä

mahdollisuus jatkaa opiskelua Casa de los Angelesin tarjoaman ilmaisen päivähoiton myötä. Koulutustaso vaikuttaa ihmisen ulkoiseen elämänhallintaan minkä lisäksi koulutuksen nähdään olevan vaikutuksessa elintason ja sitä kautta hyvinvointiin (Roos 1987: 65; Allardt 1993: 89).

Casa de los Angelesin periaate on tarjota päivähoitoa työssäkäyvien yksinhuoltajaäitien lapsille. Kyselymme tuloksista selviää, että 93,3 % yksinhuoltajaäideistä oli palkkatyössä, joten päiväkodin periaate tarjota työssäkäyvien yksinhuoltajaäitien lapsille päivähoitoa näyttäisi toteutuvan. Vain viisi prosenttia kaikista yksinhuoltajaäideistä oli työttömänä ja heistä 66,7 prosenttia kuului 17–22-vuotiaiden ikäryhmään ja 33,3 prosenttia 28–32-vuotiaiden ikäryhmään. Yksinhuoltajaäitien työttömyyden syynä saattoi olla päiväkotiasiakkuuden alkaminen vasta vähän aikaa sitten, jolloin he eivät olleet vielä löytäneet työpaikkaa.

Kasvatustilanne-kysymyksen vastauksista selvisi yksinhuoltajaäitien todellinen tilanne siitä, kasvattavatko he lapsensa yksin vai jonkun kanssa. Kyselyn tulosten mukaan 35 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi kasvattavansa lapsensa yksin ja 50 prosenttia jonkun kanssa. Yhdeksän (15 %) yksinhuoltajaäideistä ei vastannut edellä mainittuun kysymykseen. Vaihtoehtoihin ”yksin”, ”jonkun kanssa” ja ”ei vastausta” voi vaikuttaa meksikolaisten huono-osaisten yksinhuoltajaäitien asumistilanne. Taloudellisista ja kulttuurisista syistä yksinhuoltajaäiti saattaa asua samassa taloudessa perheen, sukulaisten tai muiden ihmisten kanssa, jolloin ”Kasvatatko lapsenne yksin?”-kysymykseen vastaaminen ei välttämättä ollut yksiselitteistä. Yksinhuoltajaäitien vastauksiin saattoi vaikuttaa se, kokivatko he kasvattavansa lapsensa yksin vai jonkun kanssa asumistilanteesta riippumatta. ”Kasvatatko lapsenne yksin?”-kysymyksen vastausprosentti (85 %) oli alhaisempi verrattuna muihin kyselylomakkeen kysymyksiin, mikä saattaa johtua hankaluudesta määrittellä ja kuvailla omaa kasvatustilannettaan.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää yksinhuoltajaäitien kokemuksia Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuuden antamasta tuesta heidän elämänhallintaansa. Tulosten mukaan eniten esiintyvä yksinhuoltajaäitien mainitsema asia päiväkotiasiakkuuden tuesta heidän elämässään oli työteon tai työn etsimisen mahdollistuminen, joka esiintyi 56,7 prosentissa kaikista yksinhuoltajaäitien vastauksista. Ikäryhmittäisen vertailun perusteella voidaan todeta, että 23–27-, 28–32- ja 33–37-vuotiaiden ikäryhmissä ”mahdollistanut työn teon/etsimisen”-luokka esiintyi vastauksissa eniten. Nuorimpien eli 17–22-vuotiaiden ja vanhimpien eli yli 38-vuotiaiden ikäryhmien vastauksissa ”mahdol-

listanut työn teon/etsimisen” luokka ei esiintynyt yhtä paljon kuin muissa ikäryhmissä. Nuorimmassa ikäryhmässä työn tekemisen ohella vastaajilla on ollut mahdollisuus jatkaa opiskelua työn tekemisen sijaan. Tämä saattaa selittää sen, että nuorimmat vastaajat eivät maininneet ”mahdollistanut työn teon/etsimisen”-luokkaa yhtä usein kuin 23–37-vuotiaat. Syynä siihen, että yli 38-vuotiaat mainitsivat ”mahdollistanut työn teon/etsimisen”-luokan harvemmin voi olla se, että heillä oli jo työpaikka ennen päiväkotiasiakkaaksi tuleamista tai työssä oleminen oli heille itsestään selvyyttä, eivätkä he sen takia maininneet sitä vastauksissaan. Lisäksi 1,7 % eli yksi kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksessaan Casa de los Angelesin tarjonneen hänelle palkallisen työn päiväkodissa. Tämä vastaaja oli 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä.

Keltikangas-Järvisen mukaan (2000: 15–16) palkkatyöllä on vaikutusta elämän hallittavuuden tunteeseen, jonka avulla ihminen pystyy ennakoimaan ja hallitsemaan vastoinkäymisiä. Työn avulla yksinhuoltajaäidit voivat hallita paremmin omaa elämäänsä, koska se ehkäisee turvattomuuden tunnetta muun muassa toimeentulon turvaamisen avulla. (Keltikangas-Järvinen 2000: 15–16.) Työn saaminen voi tukea sisäistä elämänhallintaa. Sisäisen elämänhallinnan avulla ihminen tuntee voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä asettamalla itselleen päämääriä ja suunnittelemalla keinoja niiden toteuttamiseksi. (Roos 1987: 66.) Yksinhuoltajaäideillä päämääränä saattaa olla yleinen elämänhallittavuus, jonka saavuttamisen keinoina voivat olla muun muassa ensin lastenhoitopaikan saaminen lapsille, joka mahdollistaa työnteon ja sitä kautta pysyvät kuukausitulot. Elintason (having) eli selviytymisen kannalta välttämättömiin tarpeisiin sisältyy muun muassa tulot ja työllisyys, joiden merkitys korostuu myös yksinhuoltajaäitien vastauksissa (Allardt 1993: 89). Toimeentulon lisäksi työllä on merkitystä yhteisyyssuhteiden (loving) tarpeiden tyydytykseen yksinhuoltajaäidin kuuluessa työyhteisöön. Mahdollisuus mielekkääseen työhön tukee itsensä toteuttamisen (being) tarpeen tyydyttämistä, jonka taustalla on ihmisen tarve integroitua yhteiskuntaan. (Allardt 1993: 91.)

Casa de los Angelesin päiväkotiasiakkuus velvoittaa yksinhuoltajaitejä työskentelemään palkkatyössä päivähoitopaikan saamiseksi. Osallisuuteen liittyy ihmisen kiinnittyminen yhteiskunnan eri instituutioihin, joka yksinhuoltajaäitien kohdalla tarkoittaa kiinnittymistä työelämään ja päiväkotiyhteisöön. Kiinnittymisprosessit ovat merkityksellisiä elämänhallinnan kannalta, sillä osallisuus on välttämätön osa elämänhallintaa. (Hämäläinen 1999: liite 1.) Teorian pohjalta voimme päätellä, että työn tekeminen tukee yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa.

Tuloksista selviää, että 21,7 prosenttia kaikista yksinhuoltajaäideistä koki päiväkotiasiakkuuden tukeneen heitä lasten kasvatuksessa, joka oli yksinhuoltajaäitien toiseksi eniten mainitsema asia. 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä 42,9 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden tukeneen heitä lasten kasvatuksessa, joka on ylivoimaisesti eniten verrattuna muihin ikäryhmiin. 17–22-vuotiaista 14,3 prosenttia ja 33–37-vuotiaista 16,7 prosenttia kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden tukeneen heitä lasten kasvatuksessa. Loput ikäryhmät eivät maininneet vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden tukeneen heitä lasten kasvatuksessa. Vertailllessamme tuloksia ikäryhmittäin huomasimme, että nuorimmassa 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä vastauksissa korostuivat enemmän aineelliset tuen muodot ja parantuneet asiat elämässä, kun taas 23–28-vuotiaiden ikäryhmässä mainitut asiat olivat enemmän henkisiä ja tulevaisuuteen suuntautuneita.

Casa de los Angelesin päiväkodin tekemän kasvatustyön merkitys näkyy yksinhuoltajaäitien vastauksissa. Päivähoito pyrkii tukemaan lasten tasapainoista kehitystä, jolloin kasvatusvastuu jakautuu yksinhuoltajaäidin lisäksi päiväkodille. Tämä saattaa tukea yksinhuoltajaäitien elämän hallittavuutta, kun heidän ei tarvitse olla vastuussa lastensa kasvatuksesta täysin yksin. Päiväkodin onnistunut kasvatustoiminta saattaa synnyttää positiivisia kierteitä negatiivisten sijaan ja tuottaa syrjäytymisen sijaan elämänhallintaa. Mahdollisiin kasvatuksen ongelmiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja ohjaamaan yksinhuoltajaitejä kasvatuksessa parempaan suuntaan. Kasvatuksen ongelmien kasautuessa ja perheen syrjäytymisen edetessä syrjäytymisen kierrettä on hankalampi katkaista. Yhteiskunnallisesti kasvatuksessa tukeminen vaikuttaa ennaltaehkäisevästi ja tulee taloudellisesti yhteiskunnalle edullisemmaksi. (Hämäläinen 1999: 63–64; Kurki – Nivala – Sipilä-Lähdekorpi: 76.)

Kymmenen prosenttia kaikista kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan saaneensa päiväkotiasiakkuuden myötä apua useissa asioissa. Ikäryhmittäinen vertailu osoittaa, että eniten eli 25 prosenttia useissa asioissa auttamista mainitsivat vastauksissaan yli 38-vuotiaat toisin kuin 23-27-vuotiaat, jotka mainitsivat luokan ”auttanut useissa asioissa” vain 4,8 % kaikista vastauksista. 23-27-vuotiaiden vastauksista oli eroteltavissa eniten eri asioita, joista meidän oli mahdollista muodostaa useita luokkia. Tämä saattoi olla syynä luokan ”auttanut useissa asioissa” pienempään esiintyvyyteen tässä ikäryhmässä. 33-37-vuotiaat yksinhuoltajaäidit eivät maininneet vastauksissaan ollenkaan päiväkodin auttaneen heitä useissa asioissa. Emme voi tehdä

ikäryhmittäisen vertailun perusteella johtopäätöksiä elämänhallinnan tukemisesta. Kuitenkin luokan ”auttanut useissa asioissa” melko korkea esiintyvyys (10 %) viittaa siihen, että vastaajat ovat kokeneet päiväkotiasiakkuuden tukeneen heidän elämänhallintaansa useiden asioiden kautta.

Koulutuksen jatkamisen mahdollistuminen esiintyi kyselymme tuloksissa vain 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä. Kaikista kyselyyn vastanneista yksinhuoltajaäideistä 6,7 prosenttia kertoi päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heidän opiskelujen jatkamisen. Elintason (having) tarpeiden näkökulmasta koulutus vaikuttaa ihmisen elämän laatuun ja hyvinvointiin (Allardt 1993: 89). Roosin (1987: 65) mukaan ulkoiseen elämänhallintaan vaikuttavat koulutus ja ammatti, jotka edesauttavat oman elämänsä hallitsemista ja siihen liittyvien tavoitteiden toteutumista. (Roos 1987: 65.) Mahdollistamalla yksinhuoltajaäitien opiskelujen jatkamisen Casa de los Angeles tukee yksinhuoltajaäitien korkeamman koulutustason saavuttamista (Women, poverty and education in Mexico n.d). Korkeammalla koulutustasolla, työllistymisellä ja paremmalla taloudellisella asemalla on yhteys paremman elämänhallinnan kokemiseen.

Kaikista yksinhuoltajaäideistä viisi prosenttia koki päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heille paremman tulevaisuuden, joka esiintyi 23–27-vuotiaiden ikäryhmässä 9,5 prosenttia ja 28–32-vuotiaiden ikäryhmässä 12,5 prosenttia. Muut ikäryhmät eivät maininneet, että päiväkotiasiakkuus olisi mahdollistanut heille paremman tulevaisuuden. Keltikangas-Järvisen (2008: 255) mukaan elämänhallinta toteutuu, kun ihmisellä on uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa ja kykyä muuttaa elämän olosuhteita itselleen suotuisammiksi (Keltikangas-Järvinen 2008: 255). Yksinhuoltajaäitien kokemus päiväkotiasiakkuuden mahdollistamasta paremmasta tulevaisuudesta voi viitata siihen, että he uskovat vaikutusmahdollisuuksiinsa ja kokevat voivansa hallita elämäänsä. Ennen päiväkotiasiakkuutta yksinhuoltajaäidit ovat saattaneet kokea elämänsä ennakoimattomana ja vastoinkäymisten hallintamahdollisuutensa heikompina, joka on saattanut lisätä heidän turvattomuuden tunnetta. Nämä viisi prosenttia yksinhuoltajaäideistä, jotka ovat vastanneet päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen heille paremman tulevaisuuden, saattoivat kokea saaneensa aiemman turvattomuuden tunteen tilalle elämänhallinnan tunteen päiväkotiasiakkuuden myötä. (Keltikangas-Järvinen 2000: 15–16.) Ikäryhmittäisen tulosten vertailun perusteella näyttäisi siltä, että 23–27-vuotiaat ja 28–32-vuotiaat ajattelivat päiväkotiasiakkuuden vaikutusta tulevaisuuteensa muita ikäryhmiä enemmän. Syynä siihen, että nuorin ikäryhmä eli 17–22-vuotiaat yksinhuoltajaäidit eivät maininneet vastauksissaan luokkaa ”mahdollistanut paremman tulevaisuuden” voi

johtua siitä, että useat heistä olivat vasta tulleet päiväkodin asiakkaiksi, eivätkä nähneet vielä päiväkotiasiakkuuden myötä tulleita pidemmän tähtäimen vaikutuksia heidän elämässään. Nuorimman ikäryhmän vastauksista näkyi, että heidän kokemansa tuki on tulevaisuuteen suuntautuvan sijaan luonteeltaan enemmän konkreettista ja aineellista tukea. Vanhimpien ikäryhmien eli 33–37 ja yli 38-vuotiaiden yksinhuoltajaäitien vastauksissa ei näkynyt tulevaisuuteen suuntautuminen, joka saattaa johtua heidän päiväkotiasiakkuutensa pidemmästä kestosta tai siitä, että he pitävät päiväkotiasiakkuuden mahdollistamaa parempaa tulevaisuutta itsestään selvyytenä.

Vastauksissaan viisi prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi päiväkotiasiakkuuden myötä oppineensa uusia asioita. Luokka muodostettiin vastausten perusteella, joissa yksinhuoltajaäidit kertoivat päiväkotiasiakkuuden auttaneen heitä elämässään opettamalla heille uusia asioita. Vastajat eivät kertoneet konkreettisia päiväkotiasiakkuuden myötä oppimia asioita, jolloin uusien asioiden oppimisen yhteydestä heidän elämänhallintansa tukemiseen on vaikea tehdä johtopäätöksiä. Uusien asioiden oppimisen mainitsivat vastauksissaan vain yksinhuoltajaäidit, jotka kuuluivat 17–22- ja 23–27-vuotiaiden ikäryhmiin. Nuoret yksinhuoltajaäidit kaipaavat mahdollisesti enemmän opastusta esimerkiksi lasten kasvatuksessa tai muissa elämäntaidoissa. Uusien asioiden oppiminen on todennäköisesti ollut vaikutuksessa yksinhuoltajaäitien elämänhallinnan taitojen lisääntymiseen.

Viisi prosenttia kyselyyn osallistuneista yksinhuoltajaäideistä mainitsi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden tukeneen heidän taloudellisen tilanteensa paranemista sekä mahdollistaneen heille paremman ravitsemuksen. Molemmat luokat esiintyivät vain 17–22-vuotiaiden ikäryhmässä. Taloudellisen tilanteen kohentumisella saattaa olla vaikutusta yksinhuoltajaäitien ulkoiseen elämänhallintaan, jossa tärkeitä tekijöitä ovat aineellinen vauraus ja taloudellinen asema (Roos 1987: 65.) Taloudellisen aseman kohentuminen voi vaikuttaa yksinhuoltajaäitien elintason tarpeen tyydyttymiseen esimerkiksi ravinnon, suojan ja veden saannin paranemisen myötä. (Allardt 1993:89). Taloudellisen tilanteen paraneminen ja elintason tarpeiden tyydytyksen taso vaikuttaa yhteisyyssuhteiden tarpeiden tyydyttymisen tasoon. Elintason tarpeiden tyydytyksen tason ollessa alhainen yhteisyyssuhteet muihin ihmisiin todennäköisesti kärsivät. (Allardt 1993: 91.) Toisaalta hyvät yhteisyyssuhteet voivat tukea ihmisen elämänhallintaa elintason tarpeiden tyydyttymisen tason ollessa heikko.

Elämänhallinnan nähdään olevan riippuvaista ratkaisevan paljon yhteisöjen kasvatuksellisesta tasosta, joihin ihminen kuuluu (Hämäläinen 1999: 63). Ihmisellä on luontainen tarve kuulua yhteisöihin ja olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Suhteet erilaisiin yhteisöihin, kuten perheeseen, työkavereihin ja ystäviin vaikuttavat yhteisyyssuhteiden tarpeiden tyydyttämisen tasoon myös yksinhuoltajaäitien kohdalla. (Allardt 1993: 91.) Casa de los Angelesin päiväkotitoiminta on erityinen yhteisö, joka tukee yksinhuoltajaäitien sosiaalisten taitojen kehittymistä monin eri tavoin. Suorittaessaan päivittäisiä työtuntejaan päiväkodissa, äidit saavat olla vuorovaikutuksessa eri työyhteisön jäsenten, lasten ja muiden äitien kanssa. Esimerkiksi vuorovaikutus eri kulttuureista tulevien vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa tukee yksinhuoltajaäitien sosiaalisten taitojen kehittymistä. Viisi prosenttia kaikista yksinhuoltajaäideistä kertoi sosiaalisten taitojensa kehittyneen päiväkotiasiakkuuden myötä, heistä kaikki kuuluivat 17–22-vuotiaiden ikäryhmään.

Yksinhuoltajaäideistä 3,3 prosenttia kuvaili päiväkotiasiakkuuden auttaneen heitä elämässään ilmaisten palvelujen saamisen kautta. Kaikki 3,3 prosenttia kuului 23–27-vuotiaiden ikäryhmään. Yksinhuoltajaäitien vastauksissa esiintyneet ilmaiset palvelut olivat ilmainen päivähoito, lasten lääkäripalvelut ja ruoka-avustukset. Laskimme luokan alle kuuluvaksi vastaukset, joissa yksinhuoltajaäidit kuvailivat saaneensa ilmaisia palveluja tai mainitsivat saaneensa joitakin edellä mainituista ilmaisista palveluista. Ilmaisten palvelujen saaminen saattaa vaikuttaa yksinhuoltajaäitien taloudelliseen tilanteeseen positiivisesti, kun heidän ei tarvitse maksaa kyseisistä palveluista. Ilmaisten palvelujen saamisella ja sitä kautta parantuneella taloudellisella tilanteella voi olla vaikutusta yksinhuoltajaäitien ulkoiseen elämänhallintaan (Roos 1987: 65).

3,3 prosenttia eli vain kaksi yksinhuoltajaäitiä kertoi vastauksissaan päiväkotiasiakkuuden mahdollistaneen enemmän aikaa lapsille. Näiden kahden yksinhuoltajaäidin elämäntilanne on saattanut olla ennen päiväkotiasiakkuutta sellainen, että he eivät ole voineet viettää omasta mielestään tarpeeksi aikaa lastensa kanssa. Luotettavien johtopäätösten tekeminen ilman teoreettista perustelua on mahdotonta, mutta voimme arvellaa yksinhuoltajaäitien kokeneen elämänlaatunsa parantuneen, kun heillä on ollut enemmän aikaa lapsilleen.

3,3 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksissaan itsenäisyytensä lisääntyneen päiväkotiasiakkuuden myötä. Päiväkotiyhteisön kasvatuksellisen luonteen voidaan nähdä tukeneen yksinhuoltajaäitien itsenäisyyttä. Itsenäisyydellä on vaikutusta ihmisen

positiivisen identiteetin muodostumiseen sekä itsensä toteuttamisen mahdollistumiseen. (Hämäläinen 1999: 63.) Ikäryhmittäisen vertailun tulokset eivät antaneet lisäarvoa johtopäätösten tekemiselle.

Päiväkotitoiminnan sääntöjä ovat muun muassa tarkat ajat, jolloin lapsi tulee tuoda päiväkotiin ja hakea päiväkodista sekä päivittäisten työpalvelusaikojen noudattaminen. Yksinhuoltajaäideiltä vaaditaan päivittäistä tunnin työpalveluksen suorittamista päiväkodissa. Päiväkotitoiminnan tarkoituksena on antaa yksinhuoltajaäideille mahdollisuus auttaa itse itseään osallistamalla heitä vastuun ottamiseen omasta elämästään. Vastuun ottamiseen sisältyy muun muassa päiväkotitoiminnan sääntöjen noudattamiseen sitoutuminen, jonka kautta yksilö voi oppia auttamaan itse itseään. Päiväkotiyhteisön toimintaperiaatteena on tarjota yksinhuoltajaäideille elämänhallintaa tukevia puitteita, joiden avulla yksinhuoltajaäiti voi auttaa itse itseään. Osallistamalla yksinhuoltajaäitejä ottamaan vastuun itsensä auttamisesta on kauaskantoisempi vaikutus kuin esimerkiksi antamalla jatkuvasti taloudellista tukea ongelmista selviämiseen. (Hämäläinen 1999: 61.)

Yksi eli 1,7 prosenttia yksinhuoltajaäideistä mainitsi päiväkotiasiakkuuden tukeneen häntä elämässään opettamalla noudattamaan sääntöjä. Vastaaja kuului 23–27-vuotiaiden ikäryhmään. Sitouttamalla yksinhuoltajaäitejä noudattamaan päiväkotitoiminnan liittyviä sääntöjä päiväkotitukee yksinhuoltajaäitien itseapuun auttamista ja vastuunottoa. Yksi eli 1,7 prosenttia yksinhuoltajaäideistä kertoi vastauksessaan päiväkotiasiakkuuden lisänneen hänen vastuullisuuttaan. Tämä vastaaja oli yli 38-vuotiaiden ikäryhmästä. Säännöt ovat ulkoisia ehtoja, jotka säätelevät yksinhuoltajaäitien elämää, jolloin voidaan ajatella niiden heikentävän yksinhuoltajaäitien subjektiivista. Toisaalta säännöillä voidaan ohjata ja tukea yksinhuoltajaäitejä tekemään elämänhallintaansa tukevia päätöksiä. Itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta on kuitenkin tärkeää tarjota mahdollisuuksia omien valintojen tekemiseen. (Mönkkönen 2007: 142.) Vastuullisuuden lisääntymisellä voi olla vaikutusta ihmisen kykyyn tarttua asioihin ja muuttaa niitä eli kykyyn auttaa itse itseään. (Hämäläinen 1999: 61.)

8 Pohdinta

Pelkän taloudellisen tuen avulla ei saada aikaan pysyviä muutoksia yksinhuoltajaäitien ja heidän perheidensä elämässä – yksinhuoltajaäitien on ymmärrettävä, että heidän on

autettava itse itseään. Casa de los Angelesin päiväkotitoiminta perustuu uskoon yksinhuoltajaäitien kyvystä auttaa itse itseään ja tätä tavoitetta tuetaan osallistavilla toimintaperiaatteilla. Yksinhuoltajaäideiltä vaaditaan, että he tunnistavat tarpeen tehdä asioita elämäntilanteensa paranemiseksi. On kyse uskosta omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja kyvystä muuttaa olosuhteita itselleen suotuisemmiksi (Keltikangas-Järvinen 2008: 255). Casa de los Angelesin toimintaa ei ohjaa tietoinen sosiaalipedagoginen työorientaatio tai teoria elämönhallinnasta. Päiväkodin yksinkertainen tavoite: tarjota hoitopaikka lapsille, sillä aikaa kun heidän äitinsä ovat töissä, sisältää kuitenkin monia sosiaalipedagogisia elementtejä, joita ovat esimerkiksi yhteisöllisyys ja elämönhallinnan tukeminen. Päiväkotitoiminta näyttäytyi työelämäharjoittelussa ollessamme elämönhallintaa tukevana, jonka takia valitsimme teoreettiseksi viitekehyykseksi elämönhallinnan teorian.

Elämönhallinnan teoria toimi tutkimusongelmamme tarkastelussa hyvin, mutta teorian moninaisuus ja häilyväisyys asetti haasteita tulosten tulkinnassa ja johtopäätösten tekemisessä. Elämönhallinnan teoria sisältää runsaasti eri käsitteitä, jotka liittyvät oleellisesti elämönhallintaan. Opinnäytetyömme aluksi otimme tarkasteluun useita elämönhallinnan teoriaan liittyviä käsitteitä, mutta jouduimme karsimaan teoriaosuudesta pois tuloksiin liittymättömien käsitteiden osuudet. Elämönhallinnan teorian tarkasteluun liittyy näkökulmia, joiden pohtiminen on tärkeää tutkielman johtopäätösten luotettavuuden arvioinnissa.

Elämönhallinnan teoriassa kyseenalaistetaan onko olemassa kahdenlaista hyvää elämönhallintaa: konformista ja yksilön autonomisesti määrittelemää. Suurimmalla osalla ihmisistä elämönhallinta näyttäytyy sopeutumisenä yleisesti yhteiskunnassa hyväksytyjen päämäärien tavoittelemiseen institutionaalisesti hyväksytyin keinoin. Tätä kutsutaan imitaation ja konformismin ongelmaksi, jolloin ihmisen elämönhallinta ei ole välttämättä lähtöisin hänen omista lähtökohdistaan tai hänen autonomisen harkintansa mukaista, vaan hän pyrkii siihen mitä kulttuuri ja yhteiskunta yleisesti arvostavat. (Riihinen 1996: 30–31.) Yleisesti kulttuurin ja yhteiskunnan arvostamia asioita ovat muun muassa koulutus, taloudellinen asema ja ammatti. Edellä mainitut asiat eivät kuitenkaan ole kaikille ihmisille yhtä tärkeitä ja ilman niitäkin voidaan uskoa ihmisellä olevan mahdollisuus saavuttaa hyvän autonomisen harkinnan mukainen elämönhallinta. Opinnäytetyömme tuloksista ja johtopäätöksistä voimme nähdä, että merkittävin päiväkotiasiakkuuden antama tuki yksinhuoltajaäitien elämönhallinnassa oli työnannon tai työn etsimisen mahdollistuminen, joka on vahvasti taloudellista asemaa ja elintason tarpeen tyydyttymistä tukeva tekijä. Voimme olettaa taloudellisen aseman ja sitä kautta ulkoisen

elämänhallinnan olevan tärkeä pohja yksinhuoltajaäitien kokonaisvaltaisen elämänhallinnan rakentumiselle. Meksikolainen yhteiskunta ei takaa kansalaisilleen toimeentuloturvaakaan vaan kansalaisten on omalla työllään hankittava toimeentulonsa. Kun aineellinen vauraus ja elintason tarpeen tyydyttyminen on heikkoa, myös muut elämänhallinnan mahdollisuudet voivat olla heikommat. Uskomme Casa de los Angelesin päiväkodin toiminnalla olevan vaikutusta erityisesti yksinhuoltajaäitien aineellisen vaurauden paranemisen kautta yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan. Vaikutusten arviointi on kuitenkin epävarmaa ja tulosten sekä niistä tehtyjen tulkintojen luotettavuuteen vaikuttavat monet asiat.

Pyrimme arvioimaan opinnäytetyömme luotettavuutta ja eettisyyttä koko prosessin ajan, kaikki osapuolet huomioon ottaen. Opinnäytetyömme tutkimusongelman selvittämisen lisäksi otimme huomioon työelämätahon toiveet, kohderyhmän sekä varmistimme luvan opinnäytetyön tekemiseen. Tutkimuslupaksemme riitti Casa de los Angelesin perustajan lupa, sillä Casa de los Angelesin päiväkotitoiminta on autonominen organisaatio. Opinnäytetyömme tulosten luotettavuuden varmistamiseksi pyrimme muotoilemaan kyselylomakkeen kysymykset mahdollisimman selkeällä kielellä, jotta vastaajien olisi helppo vastata niihin. Pyysimme apua kysymysten muotoiluun päiväkodin johdolta ja opettajilta, koska kysymysten laatiminen meille vieraalla kielellä olisi ollut haastavaa. Kysymysten laatimisessa auttoi henkilökunnan tuntemus kohderyhmästämmme. Toivoimme selkeiden kysymysten tuottavan vastauksia, joista meidän olisi mahdollista analysoida luotettavia tuloksia ja tehdä johtopäätöksiä. Emme kuitenkaan täysin onnistuneet selkeiden kysymysten asettelussa, sillä osa kyselylomakkeen kysymyksistä oli moniosaisia, jolloin osa vastaajista vastasi vain yhteen kysymykseen. Vain yhdessä analysoimistamme kysymyksistä oli muihin kysymyksiin verrattuna alhaisempi vastausprosentti. Tämä kysymys oli: ”Kasvatatteko lapsenne yksin?”, jonka yhteydessä kysyttiin myös ”Kenen kanssa asutte?”. Syy alhaiseen vastausprosenttiin voi johtua siitä, että vastaajilla jäi toinen kysymyksistä huomioimatta. Lisäksi kysymyksen alhaista vastausprosenttia voi selittää hankaluus määrittellä kasvatustilannettaan esimerkiksi monimuotoisten asumismuotojen vuoksi.

Laatimassamme kyselylomakkeessa kysyttiin nimeä päiväkodin johdon toiveesta. Päiväkodin perustajan ideana oli, että hän voisi mielenkiintoisen vastauslomakkeen pohjalta pyytää yksinhuoltajaäitiä osallistumaan esimerkiksi lehtiartikkelin tiedon tuottamiseen hänen tarinansa pohjalta. Yksinhuoltajaäideistä kirjoitetaan ajoittain tarinoita lehtiin tai Internet-sivuille. Kyselyn toteuttamista suunnitellessamme pohdimme nimen kysymisen

vaikutusta kyselyn luotettavuuteen ja eettisyyteen, mutta päädyimme vapaaehtoiseen nimen merkitsemiseen. Suurin osa äideistä oli laittanut nimen, joka osoitti luottamusta opinnäytetyön tekijöitä kohtaan. On mahdollista, että aineiston luotettavuus kärsi nimen kysymisen myötä, vaikka nimen merkitseminen lomakkeeseen oli vapaaehtoista.

Kyselytutkimuksen vastausten mittaus ei ole suoraviivaista, vaan sen luotettavuuteen ja laatuun vaikuttavat sisällölliset, tilastolliset, kulttuuriset, kielelliset ja tekniset asiat (Vehkalahti 2008: 40). Käänsimme vastaukset espanjan kielestä englannin kielelle, voidaksemme tarkastella vastauksia yhdessä Casa de los Angelesin johdon kanssa. Opinnäytetyötämme varten käänsimme kyselylomakkeen vastaukset suomen kielelle. Osa opinnäytetyömme kyselylomakkeen vastauksista oli kirjoitettu meksikolaisella espanjan kielen slangilla, joka vaikeutti vastausten analysointia. Lisäksi osaa vastauksista oli vaikea analysoida epäselvän käsialan takia. Emme kuitenkaan tehneet herkästi omia päätelmiä vastausten selvittämiseksi, vaan pyysimme tarvittaessa apua espanjan opettajaltamme pitäen salassa vastaajien identiteetin. Jouduimme jättämään aineistostamme pois neljä liian epäselvää vastauslomaketta. Näiden vastausten käsittely olisi ollut liian epävarmaa ja tulkinnanvaraista. Aineiston analyysin luotettavuuteen saattoi vaikuttaa vastauksista muodostetut luokat, jotka syntyivät etsiessämme vastauksista niissä esiintyviä merkityssisältöjä. Emme muodostaneet jokaisesta eri tavalla kirjoitetusta asiasta omaa luokkaa, jos vastauksissa mainitut asiat olivat mielestämme tarpeeksi yhteneväisiä. Tekemämme tulkinta vastaajien mainitsemista asioista saattoi vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Kyselyn vastausten analyysin luotettavuuteen vaikutti myös tekemämme käännoistyö, sillä emme voi olla varmoja ymmärsimmekö vastausten merkitykset täysin oikein. Vastaukset olivat myös kulttuurisidonnaisia, joten suomalaisen kulttuurin edustajina saatoimme ymmärtää ja tulkita osan vastauksista kulttuurille ei ominaisella tavalla.

Yhtenä luotettavuuden ilmaisimena voidaan pitää kyselyn vastausprosenttia, joka kertoo kuinka monta jaetuista kyselylomakkeista palautettiin. Vastausprosentin jäädessä alhaiseksi, on arvioitava voidaanko tehdä luotettavia johtopäätöksiä ja yleistyksiä. (Vehkalahti 2008: 44.) Kattavan aineiston määrän voidaan ajatella lisäävän opinnäytetyömme luotettavuutta. Kokonaisuuden kannalta ja opinnäytetyömme tutkimusongelman selvittämiseksi onnistuimme laatimaan oikeat kysymykset ja saimme kattavan aineiston. Kyselymme vastausprosentti oli 88,9 joista käyttökelpoista analysoitavaa aineistoa oli 83,3 prosenttia kaikista jaetuista 72 kyselylomakkeesta.

Kattava aineistomme mahdollistaa jatkotutkimuksen tekemisen useista eri näkökulmista ja viitekehyksistä. Olemme tarkastelleet opinnäytetyössämme päiväkotiasiakkuuden antamaa tukea elämänhallinnassa ikäryhmittäin saadaksemme tietoa millaista tukea eri-ikäiset yksinhuoltajaäidit kokivat saaneensa. Ikäryhmittäisen vertailun pohjalta saatu tieto eri-ikäisten yksinhuoltajaäitien saamasta tuesta mahdollistaa päiväkotitoiminnan kehittämisen siten, että oikeanlaista tukea osataan kohdentaa eri ikäryhmille. Toisaalta mielenkiintoinen tarkasteltava näkökulma aineistostamme on koulutustason ja elämänhallinnan välinen yhteys; Onko koulutustasolla vaikutusta saadun tuen laatuun. Lisäksi aineistomme pohjalta voitaisiin tutkia syvällisemmin työn merkitystä yksinhuoltajaäitien elämänhallinnan kokemiseen. Merkittävien tuloksissa näkyvä päiväkotiasiakkuuden antama tuki yksinhuoltajaäitien elämässä oli työn teon tai työn etsimisen mahdollistuminen. Lisäaineistoa työn merkityksestä yksinhuoltajaäitien elämänhallintaan voitaisiin kerätä esimerkiksi yksinhuoltajaäitien haastatteluilla.

Mielenkiintoinen aineistomme mahdollistama jatkotutkimusmahdollisuus on yksinhuoltajaäitien kertomien huolten lasten kasvatuksessa ja saadun tuen yhteyden tarkastelu. Laatimassamme kyselylomakkeessa kysyttiin yksinhuoltajaäitien suurimpia tulevaisuuden huolia lastensa kasvatuksessa. Mielenkiintoista ja päiväkotitoiminnan kehittämiseksi hyödyllistä olisi tutkia, kuinka saatu tuki näyttää vastaavan yksinhuoltajaäitien kertomiin huoliin lastensa kasvatuksessa. Aineistomme pohjalta olisi myös mahdollista selvittää päiväkotiasiakkuuden vaikutusta yksinhuoltajaäitien lapsiin äitien kokemana. Päiväkotiasiakkuuden vaikutusta lapsiin voidaan tutkia kysymyksen: ”Miten uskotte päiväkodin vaikuttaneen lapsiin?” vastauksia analysoimalla. Mielenkiintoista olisi tarkastella lähemmin päiväkotiyhteisön varhaiskasvatustyötä ja millaisena äidit kokevat kasvatustyön merkityksen lasten ja perheen tulevaisuudelle.

Casa de los Angelesin päiväkotiyhteisö toimii yksinhuoltajaäitien vertaistuen mahdollistajana, jonka merkitystä voidaan tutkia aineistomme perusteella. Yksinhuoltajaäitien suhteita toisiinsa sekä vertaistuen toteutumista on mahdollista tutkia kyselylomakkeen kysymysten: ”Millainen on suhteenne toisiin päiväkodissa asiakkaana oleviin äiteihin?” ja ”Oletteko saaneet tukea muilta äideiltä?” vastausten pohjalta. Vastausten perusteella on mahdollista tarkastella yhteisöllisyyden ja vertaistuen toteutumista Casa de los Angelesin päiväkotiyhteisössä. Aineiston pohjalta voidaan tutkia vertaistuen merkitystä yksinhuoltajaäitien elämänhallinnan tukemisessa. Lisäksi jatkotutkimusta voitaisiin tehdä tarkastelemalla päiväkotitoiminnan kehittämistarpeita. Tämän mahdollistaa kysymyksen: ”Mitä päiväkoti voisi mielestänne tehdä toisin/lisää tukeakseen teitä enem-

män?” aineisto. Kyselyymme vastanneet yksinhuoltajaäidit olivat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä ja kiitollisia kaikesta saamastaan tuesta ja avusta. Päiväkotitoiminnan kehittämistarpeita asiakkaiden näkökulmasta voitaisiin selvittää jo valmiin aineiston lisäksi syvällisemmin esimerkiksi haastatteleamalla yksinhuoltajaäitejä.

Kuten opinnäytetyömme tulokset osoittavat, Casa de los Angelesin päiväkotiyhteisö tukee yksinhuoltajaäitien elämänhallintaa esimerkiksi mahdollistamalla työnteon ja tukemalla yksinhuoltajaäitejä lasten kasvatuksessa. Tulokset viittaavat Casa de los Angelesin päiväkodin merkittävyyteen myös yhteiskunnallisella tasolla San Miguel de Alendén kaupungissa. Yksinhuoltajaäitien työn teon mahdollistuminen ja sitä kautta elämänhallinnan parantuminen voi katkaista yksinhuoltajaäitien ja heidän perheidensä huono-osaisuuden ja syrjäytymisen kierteen. Yksinkertainen toiminta-ajatus tarjota lapsille turvallinen paikka äitien ollessa töissä, voi jo itsessään lisätä äitien elämänlaatua ja elämänhallintaa. Casa de los Angelesin kaltaisten sosiaalialalla toimivien organisaatioiden toiminnan avulla voidaan ennalta ehkäistä huono-osaisuuden ylisukupolvista periytymistä ja syrjäytymistä. Toiminnan vaikutuksia voi olla vaikea nähdä yhteiskunnallisella tasolla, mutta yksilöille päiväkodista saatu tuki on elintärkeää. Tuki ei itsessään riitä mahdollistamaan parempaa tulevaisuutta – muutos mahdollistuu uskolla omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja teoilla paremman tulevaisuuden saavuttamiseksi.

Lähteet

Alastalo, Marja 2005. Metodisuhdanteiden mahti. Lomaketutkimus suomalaisessa sosiologiassa 1947–2000. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Antonovsky, Aaron 1987. Unraveling the mystery of health. How people manage stress and stay well. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Casa de los Angeles trailer 2011. Michigan: CitricSound.

Day-care centers 2013. Mexican Institute of Social Security. Verkkodokumentti. <<http://www.imss.gob.mx/english/Pages/daycare.aspx>>. Luettu 22.3.2013.

Edlebeck, Carolyn 2012. Vapaaehtoistyön koordinaattori. Casa de los Angeles, San Miguel de Allende. Haastattelu 15.11.2012.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Haataja, Anita 1991. Yksinhuoltajat Suomessa. Yksinhuoltajien työssäkäynti, toimeentulo ja perhepoliittiset tuet. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja 1991: 1. Helsinki: Pasilan valtimo.

Hakovirta, Mia 2006. Yksinhuoltajaäitien työllisyys, toimeentulo ja työmarkkinavalinnat. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 45/2006. Helsinki: Väestöliitto.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2010: Tutki ja kirjoita. 15. – 16. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Home n.d. Casa de los Angeles. Verkkodokumentti. <<http://casadelosangeles.org/>>. Luettu 27.3.2013.

Huono-osaisuus ei poistu itsestään 2011. Kaleva. Verkkodokumentti. <<http://www.kaleva.fi/mielipide/paakirjoitukset/huono-osaisuus-ei-poistu-itsestaan/557848/>>. Luettu 27.3.2013.

Hämäläinen 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Institutional information 2012. Mexican Institute of Social Security. Verkkodokumentti. <<http://www.imss.gob.mx/english/pages/institute.aspx>>. Luettu 22.3.2013.

Keltikangas–Järvinen, Liisa 2000. Tunne itsesi, suomalainen. Helsinki: WSOY.

Keltikangas–Järvinen, Liisa 2008. Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Helsinki: WSOY.

Kurki, Leena – Nivala, Elina – Sipilä-Lähdekorpi, Pirkko 2006. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Finn Lectura.

Kärkkäinen, Tuulikki 2004. Koulutuksen ja lapsi-vanhempisuhteen yhteys elämässä selviytymiseen. Sosiaalinen perimä ja koulutuskulttuurisen pääoman periytyminen su-

kupolvesta toiseen. Verkkodokumentti.

<<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/sovel/vk/karkkainen/koulutuk.pdf>> Luettu 28.1.2013.

Laine, Terhi – Hyväri, Susanna – Vuokila-Oikkonen, Päivi 2010. Mitä on syrjäytymisen vastainen työ? Teoksessa Laine, Terhi – Hyväri, Susanna – Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.): Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi. 11–12. Luettu 21.3.2013.

Maatiedosto Meksiko 2013. Suomen suurlähetystö Mexico. Verkkodokumentti. <<http://www.finlandia.org.mx/Public/default.aspx?nodeid=41890&culture=fi-FI&contentlan=1&displayall=1>>. Luettu 21.3.2013.

Más de 5 millones de mexicanas son madres solteras 2012. Verkkodokumentti. <<http://vidayestilo.terra.com.mx/mujeres-de-hierro/mas-de-5-millones-de-mexicanas-son-madres-solteras,cfa148cec70f5310VgnVCM3000009af154d0RCRD.html>>. Luettu 3.4.2013.

Mönkkönen, Kaarina 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita.

Quathamer, Donna 2012. Perustaja. Casa de los Angeles, San Miguel de Allende. Haastattelu 20.11.2012.

Riihinen, Olavi 1996. Elämänhallintakäsitteen erittelyä ja ongelmia. Teoksessa Raitasalo, Raimo (toim.): Elämänhallintaa etsimässä. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 13. Helsinki: Kansaneläkelaitos. 16–34.

Roos, J.P. 1987. Suomalainen elämä. 2.painos. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Räsänen, Juhani 2006. Voimaantumisen mahdollistaminen ja ratkaisut. Helsinki: Julkiviestintä Oy.

Silvennoinen, Tapio 1996. Elämänhallinta – tieteellisesti hutera, käytännössä hallitsematon mutta potilastyössä silti hyödyllinen määre. Raitasalo, Raimo (toim.): Elämänhallintaa etsimässä. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 13. Helsinki: Kansaneläkelaitos. 16–34.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uusitalo, Hannu 1999. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. 1.–6. painos. Juva: WSOY.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Women, poverty and education in Mexico n.d. Los Ninos de Baja California. Verkkodokumentti. <http://www.losninosinternational.org/pdfs/women_in_mexico.pdf>. Luettu 3.4.2013.

Kyselylomake

Kysymyksiä äideille

Hei, olemme Emmi, Julia ja Tuulikki sosiaalian opiskelijoita suomalaisesta ammattikorkeakoulusta. Suoritamme työharjoitteluamme Casa de los Angelesissa. Kyselyn avulla keräämme tietoa opinnäytetyötämme varten. Tarkoituksenamme on tutkia Casa de los Angelesin vaikutuksia päiväkodin asiakkaiden elämään. Kyselyyn vastaamalla autatte kehittämään päiväkodin palveluja. Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Äidin nimi (vapaaehtoinen) ja ikä:

Koulutustaso:

Lasten ikä:

Kertokaa kolme huolta lastenne kasvatuksessa?

Kenen kanssa asutte? Kasvatatteko lapsenne yksin?

Onko lasten biologinen isä tekemisissä perheenne kanssa? Saatteko lasten isältä tukea?

Missä työskentelette? Mitä teette työssänne? Kuinka kauan olette työskennelleet nykyisessä

työssänne? Kuinka monena päivänä viikossa työskentelette?

Kuinka kauan olette olleet asiakkaana päiväkodissa?

Kuka huolehti lapsistanne ennen kuin tulitte asiakkaaksi päiväkotiin?

Uskotteko, että päiväkoti on auttanut teitä elämässänne ja miten? Miten uskotte päiväkodin vaikuttaneen lapsiinne? Selittäkää lyhyesti päiväkodin vaikutuksista elämäänne.

Millainen on suhteenne toisiin päiväkodissa asiakkaana oleviin äiteihin? Oletteko saaneet tukea muilta äideiltä?

Mitä päiväkoti voisi mielestänne tehdä toisin/lisää tukeakseen teitä enemmän?

Palautattehan ystävällisesti lomakkeen huomenna. Suuret kiitokset osallistumisesta ja avustanne!

